

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARININ KIZ ERGENLERDE DUYGUSAL
YEME VE BEDEN İMGESİNİN YAŞAM NİTELİĞİNE
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşegül TÜRK

İstanbul

Ocak, 2020

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARININ KIZ ERGENLERDE DUYGUSAL
YEME VE BEDEN İMGESİNİN YAŞAM NİTELİĞİNE
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşegül TÜRK

Danışman

Prof. Dr. Halil EKŞİ

İstanbul

Ocak, 2020

ÖNSÖZ

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olduğunu hissettiğim, hiçbir zaman esirgemeyen, yapıcı fikir ve önerileriyle tezime büyük katkılarda bulunan, sevgili hocam, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Halil EKŞİ'ye

Tez jürimde bulunarak yapıcı fikir ve önerileriyle tezime destek olan İbrahim TAŞ ve Mustafa ÖZGENEL'e,

Lisans eğitimim boyunca kendilerinden çok şey öğrendiğim, desteğini daima üzerinde hissettiğim, sevgili hocalarım Doç. Dr. Mustafa OTRAR ve Dr. Mehmet DİNÇ'e

Hem akademik hem gönül dünyamda önemli yerleri olan Dr. Kevser Yıldırım ve Medine Münevver Çetinkaya Hocalarıma,

Tüm eğitim hayatım boyunca, her koşulda yanımda olan, cesaretlendiren, desteklerini her zaman yanımda hissettiğim kocaman aileme, Türkoloji'nin değerli üyelerine, oyun arkadaşlarım yeğenlerim Ali Yusuf, Muhammed Fatih, Züleyha Berra, Muhammed Asaf ve Ömer'e,

Ve son olarak canım kendime teşekkür ederim.

Ayşegül TÜRK

İstanbul-2020

ÖZET

ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMLARININ KIZ ERGENLERDE DUYGUSAL YEME VE BEDEN İMGESİNİN YAŞAM NİTELİĞİNE ETKİSİ

Ayşegül TÜRK

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Halil EKŞİ

Ocak, 2020, 116 Sayfa

Bu araştırmanın amacı algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. İlişkisel tarama modelinde olan bu araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Avrupa yakasında 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Lise öğrencilerinin algılanan helikopter anne-baba tutumlarının düzeylerini belirlemek amacıyla Yılmaz tarafından 2000 yılında geliştirilen Türkçeye uyarlanan Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), kız ergenlerin duygusal yeme düzeylerini belirlemek için Bektaş ve arkadaşları tarafından 2016 yılında geliştirilen geliştirilen Çocuk ve Ergenlerde Duygusal Yeme Ölçeği, kız ergenlerin beden imgelerinin yaşam niteliğini ölçmek için ise Demiralp ve arkadaşları tarafından 2015 yılında geliştirilen Beden İmgelerinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği saptanmış ve nan parametrik analiz yapılması uygun görülmüştür. Analize uygun görülen 483 veri, SPSS istatistik paket programıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin okul türü, sınıf düzeyi, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu ve sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir. Annenin-babanın eğitim düzeyi ve aile tipine göre ise gruplar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Kendilik Değeri Alt Boyutu ile annelerin Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutumları, Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopter Tutumları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Kendilik Alt Boyutu puanları ile Babaların Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutumları arasında da negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Kendilik Değeri Alt Boyutu ile babaların Akademik /Okul yaşamı konularında helikopterlik tutumu ile negatif düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Helikopter Ebeveynlik, Ergenlik, Duygusal Yeme, Beden İmgesi, Yaşam Niteliği.

ABSTRACT

THE EFFECT OF PERCEIVED HELICOPTER PARENT ATTITUDES ON THE QUALITY OF LIFE OF EMOTIONAL EATING AND BODY IMAGE IN GIRL ADOLESCENTS

Ayşegül Türk

Master Thesis, Psychological Counseling and Guidance

Thesis Advisor: Prof. Dr. Halil EKŞİ

January, 2020, 116 Pages

The aim of this study is to investigate the effect of perceived helicopter parental attitudes on the quality of life and emotional eating and body image in female adolescents and to determine whether there is a significant relationship between them. The study group of this research, which is in the relational screening model, consists of high school students studying in the European side of Istanbul in 2019-2020 academic year. which was adapted to Turkish by Yılmaz 2000 in order to determine the levels of perceived helicopter parental attitudes of high school students, was used to determine the emotional eating levels of female adolescents. Perceived Helicopter Parental Attitude Scale (AHETÖ), 2016, the Emotional Eating Scale in Children and Adolescents was used to measure the quality of life of the body images of female adolescents. 2015 was used to measure the effect of body images on quality of life. As a result of the analysis, it was determined that the data did not show normal distribution and it was considered appropriate to perform non-parametric analysis. 483 data which were found suitable for analysis were analyzed with SPSS statistical package program. analyzes, the effect of body image on quality of life showed a significant difference according to school type, class level, perceived parental attitude in childhood and socioeconomic level variable. There were no significant differences between the groups according to education level of the parents and family type. As a result of the analyzes, the effect of body image on quality of life

was found to be negatively correlated with the self-value subscale and the mothers' Helicopter Attitudes on Ethical-Moral Issues, Basic Confidence and Life Skills. A negative correlation was also found between the effect of Body Image on Quality of Life Scale Self-Subscale scores and the Fathers' Helicopter Attitudes on Ethical-Moral Issues. In addition a negative significant correlation was found between the effect of body image on quality of life, self-value subscale and the fathers' attitudes towards academic/school life.

Key Words: Helicopter Parenting, Adolescence, Emotional Eating, Body Image, Quality of Life.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xviii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
LİTERATÜR	7
2.1. Aile	7
2.1.1. Ailenin İşlevleri	7
2.1.3. Anne-Baba Tutumları ve Önemi.....	9
2.1.3.1. Demokratik Anne-Baba Tutumu.....	10

2.1.3.2. İhmalkar Anne-Baba Tutumu.....	11
2.1.3.3. İzin Verici Anne-Baba Tutumu.....	12
2.1.3.4. Otoriter Anne-Baba Tutumu.....	13
2.1.3.5. Helikopter Anne-Baba Tutumu.....	13
2.2. Temel İhtiyaçların Karşılanmasında Ailenin Rolü.....	19
2.2.1. Beslenme.....	20
2.2.2.1. Duygusal Yeme	21
2.3. Ergenlik	24
2.3.1. Bilişsel Geçişler.....	25
2.3.2. Toplumsal Geçişler.....	26
2.3.3. Biyolojik Geçişler	26
2.3.3.1. Ergenlik Döneminde Beden Algısının Önemi	27
2.4. Beden İmgesi.....	28
2.4.1. Beden İmgesinin Oluşumuna Etki Eden Kültürel ve Sosyal Normlar	28
2.5. Yaşam Niteliği.....	30
2.5.1. Beden İmgesine Bağlı Yaşam Niteliği.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	30
3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	31

3.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği	31
3.3.2. Çocuk ve Ergenlerde Duygusal Yeme Ölçeği	32
3.3.3. Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği	33
3.4. Verilerin Dağılımının Normalliğinin Sınanması	34
3.5. Verilerin Çözümlemesi	34
3.5. Verilerin Yorumlanması.....	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	38
BÖLÜM V	
TARTIŞMA ve SONUÇ	
5.1. Tartışma ve Sonuç	90
Öneriler.....	99
KAYNAKÇA	104
EKLER.....	111

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.5.1: Verilerin Dağılımının Normalliği.....	28
Tablo 3.6.1: Okul Türü Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	34
Tablo 3.6.2: Sınıf Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	35
Tablo 3.6.3: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri....	35
Tablo 3.6.4: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri....	36
Tablo 3.6.5: Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	36
Tablo 3.6.6: Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	37
Tablo 3.6.7: Ailenin Sosyo-ekonomik Seviye Değişkeni İçin Demografik Veriler.....	37
Tablo 4.1.1: Kız Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Anne Tutumlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	38
Tablo 4.1.2: Kız Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Baba Tutumlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	38
Tablo 4.2.1: Kız Ergenlerin Duygusal Yeme Tutumları Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	39
Tablo 4.3.1: Kız Ergenlerin Beden İmgisinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeğinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	40
Tablo 4.4.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Kendilik Değeri)	40

Tablo 4.4.2: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları(Kendilik Değeri)	41
Tablo 4.4.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Günlük Yaşantı)	41
Tablo 4.4.4: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Karşı Cinsle Etkileşim)	42
Tablo 4.4.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	42
Tablo 4.4.6: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	43
Tablo 4.4.7: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Puanları	44
Tablo 4.4.8: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Toplam)	44
Tablo 4.5.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Kendilik Değeri)	45

Tablo 4.5.2: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Günlük Yaşantı)	46
Tablo 4.5.3: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	46
Tablo 4.5.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Karşı Cinsle Etkileşim)	47
Tablo 4.5.4: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	48
Tablo 4.5.5: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	48
Tablo 4.5.6: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Puanları	49
Tablo 4.5.7: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Toplam)	50
Tablo 4.6.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Kendilik Değeri)	52
Tablo 4.6.2: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Günlük Yaşantı)	52

Tablo 4.6.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Karşı Cinsle Etkileşim)	53
Tablo 4.6.4: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	54
Tablo 4.6.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Puanları	54
Tablo 4.7.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Kendilik Değeri)	55
Tablo 4.7.2: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Günlük Yaşantı)	55
Tablo 4.7.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Karşı Cinsle Etkileşim)	56
Tablo 4.7.4: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	57
Tablo 4.7.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Paunları.....	57
Tablo 4.8.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	

(Kendilik	Değeri)
.....	58
Tablo 4.8.2: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Günlük Yaşantı)	58
Tablo 4.8.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Karşı Cinsle	Etkileşim)
.....	59
Tablo 4.8.4: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Davranış/Tutum)	59
Tablo 4.8.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Puanları	60
Tablo 4.9.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Aile Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (Kendilik Değeri)	61
Tablo 4.9.2: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	62
Tablo 4.9.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Aile Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	(Günlük Yaşantı)
.....	63
Tablo 4.9.4: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.9.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Aile Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi	

Sonuçları	(Karşı	Cinsle	Etkileşim)
.....			65
Tablo 4.9.6: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi			
Sonuçları		66
Tablo 4.9.7: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Aile Tutumu			
Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi			
Sonuçları (Davranış/Tutum)		67
Tablo 4.9.8: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi			
Sonuçları (Davranış/Tutum)		68
Tablo 4.9.9: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Aile Tutumu			
Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi			
Sonuçları	Toplam		Puanları
.....			69
Tablo 4.9.10: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi			
Sonuçları (Toplam)		70
Tablo 4.10.1: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu			
Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi			
Sonuçları (Kendilik Değeri)		71
Tablo 4.10.2: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi			
Sonuçları		72
Tablo 4.10.3: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu			
Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi			
Sonuçları	(Günlük		Yaşantı)
.....			73
Tablo 4.10.4: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi			
Sonuçları		74

Tablo 4.10.5: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	(Karşı	Cinsle	Etkileşim)	76
Tablo 4.10.6: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları				76
Tablo 4.10.7: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları			(Davranış/Tutum)	78
Tablo 4.10.8: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları			(Davranış/Tutum)	79
Tablo 4.10.9: BİYNEÖ Alt Boyutu Puanlarının Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Toplam Puanları				79
Tablo 4.10.10: Farklılaşmalarını Belirlemek İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları (Toplam)				80
Tablo 4.11.1: AHETÖ Anne Formunun BİYNEÖ Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları				80
Tablo 4.11.2: AHETÖ Anne Formunun BİYNEÖ Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları				81
Tablo 4.11.3: AHETÖ Anne Formunun BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları				81
Tablo 4.11.4: AHETÖ Anne Formunun BİYNEÖ Davranış/Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları				82
Tablo 4.11.5: AHETÖ Anne Formunun BİYNEÖ Toplam Puan Korelasyon Analizi Sonuçları				83

Tablo 4.11.6. AHETÖ Baba Formunun BİYNEÖ Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 4.12.2: AHETÖ Baba Formunun BİYNEÖ Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 4.12.3: AHETÖ Baba Formunun BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	85
Tablo 4.12.4: AHETÖ Baba Formunun BİYNEÖ Davranış/Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 4.12.5: AHETÖ Baba Formunun BİYNEÖ Toplam Korelasyon Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 4.13.1: Duygusal Yeme lği BİYNEÖ Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 4.13.2: Duygusal Yeme lği BİYNEÖ Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 4.13.3: Duygusal Yeme lği BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 4.13.4: Duygusal Yeme lği BİYNEÖ Davranış/Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 4.13.5: Duygusal Yeme lği BİYNEÖ Toplam Korelasyon Analizi Sonuçları.....	88

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
DSÖ	:Dünya Sağlık Örgütü
AHETÖ	:Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği
EAKHT	:Etik/Ahlaki Konularda Helikopter Tutum
AOYKH	:Akademik/Okul Konularında Helikopter Tutum
TGYBKH	:Temel Güven/Yaşam Becerileri Konusunda Helikopter Tutum
DYKH	:Duygusal/Yaşam Konularında Helikopter Tutum
ESS-T	:Çocuk ve Ergenler için Duygusal Yeme Ölçeği
BİYNEÖ	:Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
Ark.	: Arkadaşları

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Dünyanın her yerinde değerli ve kutsal olarak kabul edilen en eski kurum ailedir. İnsan yaşamının başlangıcından itibaren bireyler kendilerine duygusal ve fiziksel destek bulabilmek için aile olarak gruplar oluşturmuşlardır. Aile kurumu, zaman içerisinde yapısal ve biçimsel değişimlere uğrasa da 21.yy'da hala önemini korumaya devam etmektedir (Eker, 2019: 20). Bireyin doğumdan itibaren ailesiyle kurduğu ilişki, yaşamı boyunca devam eden toplumsal ilişkilerin kaynağını oluşturur (Kulaksızoğlu, 2017: 37), Kişilik özelliklerinin kazanılması ve gelişmesi, belli tutum ve davranışlar sergilemesi, içinde bulunduğu aile yapısıyla doğrudan ilişkilidir (Balcı, 2018: 19). Bir çocuğun temel ihtiyaçlarından olan sevgi, aidiyet, sosyalleşme ve boş zaman değerlendirme görevleri ailelerin önemli işlev ve sorumluluklarındandır. Ailesi tarafından yeteri kadar ilgi görmeyen çocukların suç davranışı gösterme ya da isyankar davranışlar sergileme eğiliminin daha fazla olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur. Yine araştırmalar, yeterli ilgi ve şefkat gören çocukların kendileriyle ve diğer insanlarla daha sağlıklı ilişkiler kurabildiğini ve özerk hareket etmeyi öğrenebildiklerini göstermektedir. (Yaşın, 2018: 39). Çocuk yetiştirme tutumları toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılıklar gösterdiği gibi, o toplumdaki aileler arasında da farklılıklar gösterebilir. Bir toplum içinde, her sosyo-ekonomik grubun kendi kültürüne, hayat felsefesine ve kendi değerler sistemine sahip olduğu, farklı sosyal sınıflardaki ebeveynin farklı çocuk yetiştirme tutumu, farklı ödül ve ceza anlayışı ile çocuklarını yetiştirdikleri söylenebilir (Akkuş, 2015: 41). Anne babaların genel olarak benimsedikleri davranış tarzları, tutumları oluşturur. Hem annelik hem babalık yönelimleri hem de ikisinin birlikte oluşturduğu ebeveyn yönelimleri, çocuk gelişimi üzerinde etkilidir. Anne ve babaların değer yargıları, inançları ve topluma katılım durumları onların yönelimlerini belirlemektedir. Yurt içi ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalar, temel evrensel benzerlikler olsa da kültürel etmenlerden dolayı anne baba yönelimleri arasında belirgin farklılıklar olduğunu göstermektedir. Anne-baba tutumlarından kaynaklanan değişiklikler, çocuğun hem bilişsel gelişimine hem de fiziki- motor gelişimine etki etmektedir (Kağıtçıbaşı, 2013: 153-154). Otoriter, ihmalkar, izin verici ve

demokratik tutumlar bu güne kadar bir çok araştırmaya konu olsa da helikopter ebeveyn tutumu, son dönemlerde bilhassa eğitim alanında sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Helikopter ebeveynleri, diğer ebeveynlerden ayıran özellikleri; özerkliği daha az desteklemeleri hatta kimi gözlemlere göre, ayrılık korkusu yaşamaları, para ile ilgili konularda, duygusal konularda ve fiziksel sağlık konusunda çocuklarına sürekli tavsiye vermeyi bir görev bilinciyle yapıyor olmaları, hatta tavsiyeyi onların adına karar verme seviyesine kadar götürmeleri, çocuklarının karşılaştıkları zorlukların çözümünde tavsiye ve karar vermekten öteye geçerek ellerinden geldiği noktalarda kendileri çözmeleridir (Yaşın, 2018: 45). Her fırsatta çocuklarından söz etme, çocuğun her anını etkinliklerle doldurmaya çalışma, çocuğun yapabileceği işleri ve sorumlulukları onun yerine yapma, sorunları çocuğun yerine çözmeye çalışma, çocuğun okul hayatı ve problemleri ile öğretmene rahatsızlık verecek ölçüde ilgilenme bu tutuma sahip ebeveynlerde en sık gözlenen davranışlardır (Yılmaz, 2018: 5).

İnsanın yaşamını sağlıklı şekilde devam ettirebilmesi için; biyolojik ihtiyaçları kadar psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının da yeterince karşılanması gerekir. Bu nedenle psikolojik ihtiyaçlar insan yaşamında çok önemli bir yere sahiptir ve çeşitli alanlara olan yönelimlerini etkilemektedir (Nigar, 2014: 15; akt: Koç ve ark. 2016: 1). Beslenme; büyüme, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için besin öğelerinin vücutta kullanılmasıdır. Bunun için de, enerji ve besin öğelerinin yeterli ve dengeli olarak sağlanması bireylerin sağlıklı olabilmelerinin önemli koşullarını oluşturur (Baysal 2007: 78). Beslenme ile ilgili yapılan araştırmalar, yeterli ve dengeli beslenmenin; fizyolojik ihtiyaçların giderilmesinde olduğu kadar, psikolojik ve sosyolojik gereksinimlerde de önemli yer tuttuğunu ve içinde bulunulan çevrenin, alınan uyarıların, çocuğun büyüme ve gelişiminde çok etkin rol oynadığını göstermektedir (Merdol, 2012; Akt: Aktaş, 2016: 20). Duygular kişilerin pek çok kararını, seçimini, davranışını etkilediği gibi yeme davranışlarını da etkiler (Özdemir, 2015: 14). Duyguların yaşamımızın her alanında olduğu gibi, beslenme konusunda da önemi göz ardı edilemez bir gerçektir. Klinik alanda yeme bozuklukları ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda, yemek yeme ile bireyin duygularının durumu ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılan araştırma sonuçları mevcuttur. Yapılan çalışmalar, duygusal yeme bozukluğunun ortaya çıkmasında, sürmesinde ve

gelişmesinde aile ortamının etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Ateşsönmez, 2018: 20). Son yıllarda oldukça dikkat çeken araştırma konularında biri olan duygusal yeme, problemlili yeme davranışlarından birisi olarak tanımlanmakta olup olumsuz duygulara karşılık olarak gelişen aşırı yeme eğilimini anlatan bir yeme bozukluğudur (Arslantaş ve İnalkaç, 2018: 2). Özdemir'in 2015'te yaptığı çalışmada, erken dönem yaşantılarında temel ihtiyaçları anneleri tarafından olduğu gibi karşılanmayan bu bireylerin, bebeklik dönemlerinde, annelerin, yaşadıkları her türlü huzursuzluk karşısında çocuklarını sakinleştirmek için yiyecekleri tek çözüm aracı olarak sunduklarını ifade etmişlerdir (Ainsworth ve Bell, 1969; akt: Özdemir, 2015: 19). Biyolojik ve nesnel bir varlık olmanın ötesinde toplumsal yönü ağır basan beden; biçim kütle ve rengiyle varlığın maddi bölümünü oluştururken, cinsiyet, ırk ve cinsellik olarak tanımlanan, birçok kimliğin konumlandığı yer olması dolayısıyla toplumsallığı temsil etmektedir (Saygılı, 2005; akt: Hacıoğlu; 2012: 2). Bireyi temsil eden beden, aynı zamanda bireyin benliği ile dünya arasında bir sınırdır. Bireyin hem kendisinin hem de ötekinin bireyde ilk gördüğü şeydir (Çetinkaya, 2004: 27). Beden imgesinin gelişim sürecinin oluşmasında önemli faktörlerden biri de kültürdür. Birey yalnızca beden ölçüleriyle değil içinde yaşamış olduğu toplumdan, kültürden etkilenir. Kültürden kültüre zaman içinde beden imgesini şekillendirip, toplumun belirlediği beden normuna göre kendi beden imgesini algılar (Geneci, 2019: 24). Özellikle aileden gelen baskılar vücut tatmininin azalmasına ve beden imajı ile ilgili kaygıların artmasına katkıda bulunabilmektedir (Croll, 2005; Şirin, 2015: 33). Beden imgesine bağlı yaşam niteliği; bireyin sadece fiziksel görünüşü ile kalmayan aynı zamanda bireyin bedeni ve kendilik algısına karşı tutumlarını da içeren çok kapsamlı bir boyuttur. Her bireyin birbirinden farklı tecrübelerinin yaşam kalitesine yansımaları olduğu yönündeki kabul, beden imgesinin yaşam tecrübeleri üzerinde olumlu veya olumsuz önemli etkilerinin olabileceğini düşündürmektedir. Bireyin bedeni, diğerlerinin ve kendinin bireyde gördüğü ilk şeydir ve kendilik kavramının merkezidir. Bireyin beden algısı, bedenine yüklediği anlam, kendisi hakkında ne düşündüğünü, nasıl hissettiğini ve yaşam niteliğini etkiler (Demiralp, M., Demiralp, B., Sarıkoç, İyigün, Açıkel ve Başbozkurt, 2015: 3-5).

1.1.Problem

Çocuk yetiştirirken aşırı korumacı ve rekabetçi eğilimleri olan helikopter ebeveynler, çocuklarının problemlerini onlar adına çözmekte, oldukça geç başladıkları yetişkinlik hayatlarına müdahil olmaktadır. Son zamanlarda artan helikopter ebeveynlik araştırmaları, bu tutumun çocukların ergenlikten yetişkinliğe geçişini ve buna bağlı olarak hayatta karşılaştıkları problemleri çözmekteki becerilerini olumsuz etkilediği göstermektedir (Yaşın, 2018: 22). Helikopter ebeveynlik olgusunun hem bireysel hem de buna bağlı olarak gelişen toplumsal sonuçları olabileceğini öne süren Julia Lythcott ve Haims (2017: 7), ‘Kağıt üstünde başarılı görünmelerine rağmen ebeveynlerinin yardımı olmadan hayatlarını sürdürmekte zorluk çeken, problemlerini başkaları tarafından çözümlenmesine ve her adımda övgü almaya alışmış olan bu gençlerin gerçek dünyaya çıktıklarında nasıl hissedeceklerini ve kendilerine ‘çocuk’ demekten vazgeçip ‘yetişkin’ gibi hissetmeye başlayacakları bir zaman geldiğinde bu halde olan ‘yetişkinlerden’ oluşan bir toplumun nasıl olacağı üzerine durmuşlardır (Julia Lythcott ve Haims, 2017: 7).

Helikopter ebeveynlik konusunda yapılan araştırmalar, ebeveynlerin bu tutumlarının, kısa vadede çocuklarını, rahatsız olabilecekleri durumlardan koruyor olsalar gibi dursa da uzun vadede bu koruyuculuğun onların, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini engelliyor olmalarını göstermektedir. Bu engellenmenin sonucu ise bireylere daha düşük yaşam tatmini ve daha yüksek depresyon seviyeleri olarak dönmektedir (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014; Akt: Yaşın, 2018: 46). Ebeveyn rollerinin değişmesi, çocukları nasıl davranacakları konusunda belirsizliğe sürüklemektedir. Bu belirsizlikle yetiştirilen bireylerde, kendisi ile ilgili algısı ve kendini tanıması konusunda çarpıklıklar oluşabilmektedir. Kendisini anne-babalarının gözleri ile görmeye alışmış olan bu bireyler, kendileri ile ilgili sağlıklı bir bakış oluşturmakta zorlanmaktadır. Kendilik algısının ilk ve önemli bileşenini, beden oluşturur. Duygular, hayatımızın her alanında düşüncelerimiz kadar söz sahibidir. Araştırmalar, yaşadıkları olay karşısında duygularını ifade edebilen bireylerin, stres ve gerilim seviyesinin düşük olduğunu, duygularını ifade etmekte zorlanan bireylerin de stres kaynaklı pek çok sağlık sorunu yaşadığını göstermektedir (Bilgen, 2018: 48). Duyguların kelimelerle sağlıklı bir şekilde ifade edilememesinin sonuçlarından birisi

de duygusal yemek yemedir. Duygular, kişilerin pek çok kararını, seçimini, davranışını etkilediği gibi yeme davranışlarını da etkileyebilir. Duygusal yeme kavramı olumsuz duygulara karşı baş etmek için ortaya çıkan bir yeme davranışı olarak tanımlanmıştır (Ganley, 1989: Akt: Özdemir, 2015: 14). Umutsuzluk, depresyon, anksiyete gibi bazı ruhsal durumlar, beyindeki yeme merkezini etkilemekte olup iştahın aşırı artışı ve doymama nedeni ile obeziteye yol açabilmektedir (Girgin, 2018: 13). Obezite her gelişim dönemi için tehlikeli olsa da ergenlik döneminde bireyin sosyal hayatta var olmaya başladığı ve kendilik değerinin oluşmaya başladığı bir dönem olması sebebiyle beden algısı ve fiziksel görünüm bu dönemde oldukça önem kazanmaktadır (Özkan, 2017: 36). Beden imgesinin, bireyin bedeninin ve bedenine ait tüm duyguların zihnindeki tablosu olarak ifade etmekle birlikte, bireyin bedenini nasıl algıladığı, bedeni ile ilgili bilinçli veya bilinç dışı duygu ve düşünceleri, algıları kapsayan nöro fizyolojik ve psikolojik bir durum olduğunu ifade etmektedir (Armağan, 2013: 22). Beden imgesi, kendilik yapısının içerisinde, benlik saygısını, beden organlarından memnuniyeti, yaşamdan alınan doyumunu besleyen bir unsur olarak belirginleşmektedir (Çetinkaya, 2004: 41).

İlgili literatür incelendiğinde, helikopter ebeveynlik; Yaşın, 2018, duygusal yeme Bilgen, 2018, Girgin, 2018, Özdemir, 2015, Aslan, 2017, Özkan, 2017; beden imgesi, Armağan, 2013, Ergüney, 2012, Öngören, 2011; Çetinkaya, 2004; beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi Çetinkaya, 2014 konularında farklı çalışmalar olduğu görülmüş fakat algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliği arasındaki ilişkiyi araştıran doğrudan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan bu çalışma “özgün” bir değere sahiptir. Bu sebeple bu araştırmanın problem cümlesi “*Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi*” var mıdır? şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırma ebeveynlere, çocuklar üzerindeki tutumlarının, onların hayatlarını nasıl etkilediğini, beden imgelerini algılamalarını ve yaşam niteliklerini nasıl etkilediği hakkında da bir farkındalık kazandırmaya çalışması amacıyla da ayrı bir öneme sahiptir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Alt Amaçlar

- 1.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- 3.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi annelerin eğitim farklılaşmakta mıdır?
- 4.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi babaların eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- 5.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi aile tiplerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 6.) Kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 7.) Kız ergenlerin algıladıkları helikopter anne tutumu düzeyleri ile beden imgesinin yaşam niteliğini etkileme düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- 8.) Kız ergenlerin algıladıkları helikopter baba tutumu düzeyleri ile beden imgesinin yaşam niteliğini etkileme düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
- 9.) Kız ergenlerin duygusal yeme tutum düzeyleri ile beden imgesinin yaşam niteliğini etkileme düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Anne-baba tutumlarının etkisi yaşam boyu sürebilmektedir. Bu açıdan, ergen bireylerin algıladıkları helikopter anne-babalık tutumlarının düzeylerinin belirlenmesi, bu tutumların ergenler üzerindeki olası etkilerinin ortaya konulması önem taşımaktadır. Anne-babaların tutumları, bireylerin kimlik gelişim süreçlerini

etkilemektedir. Kimlik gelişim sürecini etkileyen önemli öğelerden biri de bireyin beden imgesidir. Bebeklikten itibaren her ihtiyacı anne-babaları tarafından kusursuzca karşılanan ergen bireylerin kendi ihtiyaçlarını belirleme ve ifade edebilme konusunda da sorun yaşadıkları görülmektedir. Fizyolojik açlık ile duygusal boşluk arasındaki farkı göremeyen bireylerin duygularıyla baş etme stratejisi olarak yemek yemeye yönelmeleri duygusal yeme kavramının literatüre girmesini sağlamıştır. Bu durum, fizyolojik olarak acıkmadıkları halde duygusal ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için yemek yemeye yönelmeleri beden imgelerini etkileyebilmektedir. Beden imgesini sağlıklı bir şekilde oluşturamayan bireylerin de yaşam niteliklerine etkisi de olumsuz olabilmektedir.

Kız ergenlerin beden imgelerinin yaşam niteliklerine etkisi, algılanan helikopter ebeveyn tutum puanları yüksek olan kız ergenlerin, algılanan helikopter ebeveyn tutum puanları düşük olan kız ergenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyerek, bu konuda alınabilecek önlemler hakkında ipuçları sunabilir. Böylece araştırmanın önemli olduğu kabul edilmiştir

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmadan elde edilen bulgular 2019-2020 eğitim-öğretim dönemindeki İstanbul İli Avrupa yakasında bulunan Fen Lisesi, Özel Anadolu Lisesi ve Anadolu İmam-Hatip Lisesi kız öğrencileri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Helikopter Ebeveynlik: Çocuklarının etrafında pervane olan, onların her şeylerine yetişmeye çalışan, hayatlarına ve kişiliklerine müdahale eden, yorulmak bilmeyen anne-babalardır (Pehlivan, 2013).

Ergenlik: Çocukluktan yetişkinliğe geçişin gerçekleştiği gelişimsel dönemdir. Biyolojik, bilişsel ve sosyo-duygusal değişimleri içermektedir. Ergenlik, yaklaşık olarak 10-13 yaşlarda başlayıp, 10'lu yaşların sonunda son bulmaktadır (Santrock, 2017).

Duygusal Yeme: Fizyolojik bir açlık hissinden kaynaklanmadan, kişinin içinde bulunduğu duygu durumuna yanıt olarak ortaya çıktığı varsayılan yeme davranışıdır (Girgin, 2018).

Beden İmgesi: Bireyin bedeninin ve bedenine ait tüm duyguların zihnindeki tablosu, bireyin bedenini nasıl algıladığı, bedeni ile ilgili bilinçli veya bilinç dışı duygu ve düşünceleri, algıları kapsayan nörofizyolojik ve psikolojik bir durum (Armağan, 2013).

Yaşam Niteliği: Dünya Sağlık Örgütü tarafından, bireyin yaşadığı kültür ve değer sisteminden koparılmadan, onun hedefleri, beklentileri, standartları ve ilgileri ile ilişkili olarak yaşamdaki durumları algılaması ve buna bağlı olarak da kişinin iyilik durumunun derecesidir (Demiralp ve ark. 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR

2.1. Ailenin İşlevleri

Aile, psikoloji sözlüğünde, birbirleriyle kan, evlilik veya evlatlık bağı olan, aynı çatı altında yaşayan ve sosyal, ekonomik bir birim oluşturan bireyler grubu (Budak, 2009: 25) olarak tanımlanır. Benzer şekilde Giddens da aileyi, birbirine doğrudan akrabalık bağları ile bağlı olan ve ailedeki yetişkin bireylerin çocuklara bakma sorumluluğunu üstlendiği bir insan topluluğu olarak tanımlar (Giddens, 2005: 173). Bireyin doğumdan itibaren ailesiyle kurduğu ilişki, yaşamı boyunca devam eden toplumsal ilişkilerin kaynağını oluşturur (Kulaksızoğlu, 2017: 37), kişilik özelliklerinin kazanılması ve gelişmesi, belli tutum ve davranışlar sergilemesi, içinde bulunduğu aile yapısıyla doğrudan ilişkilidir (Balcı, 2018: 19). İnsan, öncelikle hayatının devamını sağlamak için gerekli olanakları elde etmeye çalışır ve bunları yaparken çevresindekileri de bu gereklilikleri yerine getirmek için çalıştırır ancak insanın bu hayat mücadelesi ahlaki, dini, estetik birtakım unsurlar çerçevesinde değerlendirildiğinde hayvanların hayatta kalım mücadelesinden bazı farklılıklar gösterir (Gökçe, 1975: 47).

Aile kurumu, toplumsal hayatı cinsel anlamda düzenleyen, yeni nesillerin devamını sağlamak üzere yasalarca tasarlanan, sosyal anlamda işbirliği temeline dayalı, sosyal etkileşimleri kuvvetlendiren, bireylerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında önem arz eden bir kurumdur (Yaşın, 2018: 36).

Kişilerin toplumsallaşması ve toplumun bir parçası olması konusunda en büyük role sahip olanlar aile ve ebeveynlerdir. Bireylerin kimlik oluşumu sonucunda kendilerini topluma ne kadar ait hissettikleri, ebeveynlerinin kendilerine yönelik davranış ve tutumlarıyla yakından alakalıdır (Yaşın, 2018: 36). Birey öncelikle aileden almış olduğu duygusal destekle, kendine ve diğer bireylere güvenmesini, sevgi duymasını, kimlik kazanmasını, kişilik gelişimini, sağlıklı sosyal beceriler geliştirmesini öğrenir

ve toplumsallaşmanın da sağlanmasıyla birlikte aile kurumu, refah bir yaşam için gerekli olan fiziksel ve ruhsal ortamı oluşturarak üyelerine doyum olanağı sunar. (Ünal, 2009: 5). Modern dönemde aile bazı alanlardaki işlevlerini başka kurumlara devretmiştir; eğitim, yönlendirme, meslek edindirme bu işlevlerden bazılarıdır. Ancak çocuk yapma, sevgi, koruma, büyütme, yetiştirme, ahlaki eğitim, toplumsallaştırma ve kişisel gelişim gibi bazı işlevlerini özenle sürdürmeye devam etmektedir. Sosyolojik olarak ailenin tarihi incelendiğinde, bazı işlevlerini farklı kurumlara devretse de insan neslinin korunması ve devamını sağlama gibi temel niteliklerini hiçbir dönemde ve toplumda devretmediğini, bugün de artan bir önemle bu işlevlerini devam ettirdiği görülmektedir (Kır, 2011: 2).

Çocuk, bulunduğu topluma aidiyet bilincini ailesi vasıtasıyla elde eder. Ayrıca çocuğun çevresinde sosyal kabul görebilmesi, ailenin bu hususta gerekli ortamı hazırlaması ile gerçekleşir (Yavuzer, 1994: 138). Bir çocuğun temel ihtiyaçlarından olan sevgi, aidiyet, sosyalleşme ve boş zaman değerlendirme görevleri ailelerin önemli işlev ve sorumluluklarıdır. Yapılan araştırmalar, ailesi tarafından yeteri kadar ilgi görmeyen çocukların suç davranışı gösterme ya da isyankar davranışlar sergileme eğiliminin daha fazla olduğunu göstermektedir. Yine araştırmalar, yeterli ilgi ve şefkat gören çocukların kendileriyle ve diğer insanlarla daha sağlıklı ilişkiler kurabildiğini ve özerk hareket etmeyi öğrenebildiklerini göstermektedir. (Yaşın, 2018: 39).

2.1. Anne-Baba Tutumları ve Önemi

Tutum; Toplumbilim Terimleri Sözlüğünde (Ozankaya, 1975) ise “belli nesnelere, olaylara, kişilere karşı belli biçimde davranma yolunda toplumsal olarak kazanılmış eğilim ya da yönelim” olarak tanımlanırken, Kağıtçıbaşı; ‘Bireyin davranış, düşünce ve duygularını düzenli şekilde oluşturan, harekete geçiren yönelim’ şeklinde tanımlamıştır (Kağıtçıbaşı, 1999: 55). Anne-baba tutumları; “anne-babaların çocuklarına yönelik takındıkları davranış biçimleri, çocuklara karşı belli biçimde davranma yolunda kazanılmış eğilim ya da yönelim” olarak tanımlanabilir (Uzunel, 2016: 34).

Çocuk yetiştirme tutumları toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılıklar gösterdiği gibi, o toplumdaki aileler arasında da farklılıklar gösterebilir. Bir toplum içinde, her sosyo-ekonomik grubun kendi kültürüne, hayat felsefesine ve kendi değerler sistemine sahip olduğu, farklı sosyal sınıflardaki ebeveynin farklı çocuk yetiştirme tutumu, farklı ödül ve ceza anlayışı ile çocuklarını yetiştirdikleri söylenebilir (Akkuş, 2015: 41). Belki de anne babaların, çocuklarını kendi varlıklarını geleceğe taşıyacak bir “ölümsüzlük sembolü” olarak görmeleri, kendi değer ve inanç sistemlerini aktarmayı güvence altına alacak bir çocuk yetiştirme tarzı benimsemeleriyle sonuçlanır. Sosyalizasyonla birlikte, çocuğun içinde yaşadığı kültürel ortama ve aileye uyum sağlaması için kazanması gereken temel tutum ve davranışların, çocuk yetiştirme yöntemleri, eğitim sistemi, disiplin vb. yollarla çocuğa taşınır ya da kazandırılmaya çalışılır (Darling ve Steinberg, 1993, Maccoby ve Martin, 1983, Akt: Sümer ve Ark.2010: 43). Bütün anne babalar çocuklarını kendine güvenen, sağlıklı, benlik saygısı yüksek bireyler olarak yetiştirmek isterler. Bu yüzden doğduğu andan itibaren çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması, kişilik gelişiminin desteklenmesi ve ergenlik ve yetişkinlik dönemlerine en doğru şekilde hazırlanması gerekmektedir (Bal, 2015: 23).

Bütün ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken onun nasıl bir kişiliğinin olacağı, ahlaki değer ve davranış standartlarının nasıl olacağına dair gizli veya açık beklentileri vardır. Bu sebeple anne babaların çoğu çocuklarını bu amaç doğrultusunda yetiştirmek için genellikle birçok farklı stratejik yollar denerler; çocuklarına model olma, kendi değer ve inançlarını onlara anlatma, çocuğun yaptığı bir davranış sonrasında o davranışı ödüllendirme veya cezalandırma ve çevreyi bile bu amaçlarını destekleyecek biçimde düzenleme yoluna giderler. Böylece her ebeveyn benimsediği ve uyguladığı bu farklı yollar, farklı tarzda çocuk büyütme tutum ve davranışına neden olur (Ateşsönmez, 2018: 64).

Hem annelik hem babalık yönelimleri hem de ikisinin birlikte oluşturduğu ebeveyn yönelimleri, çocuk gelişimi üzerinde etkilidir. Anne ve babaların değer yargıları, inançları ve topluma katılım durumları onların yönelimlerini belirlemektedir. Anne-baba tutumlarından kaynaklanan değişiklikler, çocuğun hem bilişsel gelişimine hem de fiziki- motor gelişimine etki etmektedir (Kağıtçıbaşı, 2013: 153-154).

Bazı kuramcılar, anne-baba tutumları konusunda yapılan araştırmalar hakkında, anne-baba tutumlarının, tipolojik olarak sınıflandırılmasının sakıncalarına da değinmektedir. Bu araştırmacılar, anne-baba tutumlarının bir bütün olarak ele alınmasının, bu davranışların tek bir tutum şeklini değil birden fazla tutumun bir arada bulunması ile oluştuğuna vurgu yapmaktadırlar. Ancak, hangi tutumların ergenin gelişimini ne yönde etkilediğinin belirlenmesinde güçlükler çıkaracağının tespit edilmesinde zorlanılacağına duyulan inanç bu düşünceye eleştirel bakılmasına neden olmaktadır (Peterson, 2005, Akt: Karademir, 2016: 16).

Ebeveynlik tipleri ile ilgili olarak birçok sınıflandırma yapılmıştır. Baumrind'in yaptığı sınıflandırmayı dikkate alacak olursak; dört ana ve dört alt kategoriye ulaşmamız mümkündür. Bu ana kategoriler; demokratik, ihmalkar, izin verici ve otoriter ebeveynlerdir. Kategorilerdeki belirleyici değişkenleri ise ebeveynlerin çocuklarına cevap verme ve duyarlı olma düzeyleri ile çocuklardan ne kadar fazla talep ve beklenti içinde oldukları oluşturmaktadır (Yaşın, 2018; 41).

Ekşi, 1974 ve 1978 yıllarında İstanbul Üniversitesinde eğitim gören öğrencilere yapmış olduğu anket neticesinde, gençlerin en çok maruz kaldığı problemlerin sebebinin, çocukluk dönemlerinde anne babalarının duygusal olarak kendi kendilerine hareket etmelerine fırsat vermemeleri olduğu sonucunu elde etmiştir. (Akt: Kılıçcı, 1989; Akt: Gökaya: 2016, 40).

Sağır'ın 2016 yılında yapmış olduğu araştırma bulguları, ergenlerin sürekli öfke düzeyleri ile anne-baba tutumları ve öfke ifade tarzları ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir (Sağır, 2016: 59). Tire'nin (2011) araştırmasında ön ergenlerde olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ile algılanan anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasının örneklemini 726 ön ergenden oluşturmaktadır. Tire, araştırmada anne-baba öğrenim düzeyi, anne-baba tutumları, cinsiyet ve ergenlerin eğitim gördükleri okul türüne göre olumlu mükemmeliyetçilik düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını incelenmiştir. Anne-baba tutumlarına göre olumlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaştığı ve bu farklılığın demokratik anne-baba tutumları lehine olduğu bulunurken, ihmalkâr anne-baba tutumları aleyhine olduğu bulunmuştur.

Baykan'ın (2014) yılında anne-baba tutumları ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasının örneklemini İstanbul ili Sultanbeyli ilçesindeki meslek liselerinde okuyan 490 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin Anne Baba Tutumları algısı ve İnternet Bağımlılık Düzeyi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulgusuna ulaşılan çalışmada ayrıca, öğrencilerin anne algıladıkları baba tutumları, okul türüne, cinsiyetlerine, babanın öğrenim durumuna, sınıf düzeyine, anne ile ilişkilerine, baba ile ilişkilerine, fiziksel özelliklerine ve arkadaş grubu bulunup bulunmamasına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Korap'ın (2013) yılında algılanan anne-baba tutumlarının ergenlerin iletişim becerilerine etkisini incelediği araştırmasının örneklemini İstanbul ili Anadolu yakasındaki okullarda öğrenim gören 12-18 yaş arası 164 kız ve 135 erkek olmak üzere toplam 299 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma bulguları demokratik anne baba tutumu ile ergenlerin iletişim becerileri arasında orta düzeyde ve anlamlı negatif yönde, otoriter anne baba tutumları ile ergenlerin iletişim becerileri arasında orta düzeyde anlamlı ve pozitif yönde, koruyucu anne baba tutumları ile ergenlerin iletişim becerileri arasında ise çok zayıf düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Drotar (1997) yaptığı çalışmada; çocukların psikolojik ve sosyal olarak uyumuyla anne-baba tutumlarının fonksiyonel ilişkisini ortaya koymuş, çocukların içinde bulunduğu duruma uyum gösterme hususunda standartların üzerinde olan ailelerin ve anne-babaların çocuğun psikolojik ve sosyal uyumunun gelişmesinde en önemli etken olduğunu ortaya koymuştur. Diğer yönden aksi tutumda olan ebeveynlerin çocuklarında ise uyum problemleri görüldüğü ifade edilmiştir (Kalyencioğlu ve Kutlu, 2010: 2).

2016'da Bartholomeu ve arkadaşlarının ebeveynlik stilleri ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışma da konunun önemine dikkat çekmektedir. Araştırmaya Brezilya'daki devlet okullarında ikinci ve dördüncü sınıfta eğitimlerine devam eden, 7-10 yaşlarında, erkek ve kız toplam 202 öğrenci katılmıştır. Sosyal Beceriler Testi ve Ebeveyn Stilleri Envanteri uygulanan araştırma, olumlu ebeveyn stillerinin özgeciliğin öngörücüleri olduğu, negatif ebeveyn stillerinin ise atılganlık, konuşma ve sosyal güvenin yordayıcısı olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Farklı sosyal becerilerin olumlu ve olumsuz ebeveynlik biçimleriyle ilişkili olduğu ve sosyal beceri fikrini davranış olarak nitelendirdiği görülmüştür (Çoğalan, 2019: 47).

Koumoundourou ve arkadaşları 2010 yılında ergenlerin kariyer gelişim sürecinde aile özelliklerinin (aile işlevi ve ebeveyn tutumları) ve öz-değerlendirmelerin etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 289 Yunan öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma bulguları, erkek öğrencilerin izin verici ve otoriter ebeveyn tutumunun ve aile uyumlarının kariyer karar verme zorluklarına önemli ölçüde etki ettiğini göstermektedir. Kadınların karar verme güçlükleri ise sadece ebeveynlerin otoriter tutumundan olumsuz etkilendiğini gösteren araştırma sonucunda, öz-değerlendirme, otoriter ebeveyn tutumu ile kadınların karar verme güçlükleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, anne-baba tutumlarının farklı şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir.

Ebeveyn tiplerinin özellikleri ise aşağıdaki gibidir:

2.1.1. Demokratik Anne-Baba Tutumu

Demokratik anne baba tutumu, anne babanın çocuğunu desteklediği, onu dinlediği, tercihlerine ve isteklerine saygı duyduğu, bu tercihleri ve istekleri göz önünde bulundurarak ona sınırlar koyduğu, çocuğuyla işbirliği içerisinde olan ilgili anne baba tutumudur. Ebeveyn çocuğunu psikolojik, sosyal ve akademik gelişimi için destekler. Çocuğuna sorumluluklar verir, öz güven ve kişilik gelişiminde ona destek olur (Yersel, 2019; 18). Kulaksızoğlu'na göre, demokratik tutumla yetişen çocukların ileride girişimci, kendisine ve diğer insanlara saygılı, kendini geliştirmeye, kendini gerçekleştirmeye ve yaratıcı fikirler üretmeye istekli bireyler oldukları söylenebilir (Kulaksızoğlu, 2002: 119).

Demokratik aile ortamında yetişen çocuk, kendisine seçme hakkı tanındığı ve aile içinde karar verileceği zaman onların da fikirleri alındığı için kendi başına karar vermeyi ve bu kararların sorumluluğunu almayı öğrenir; ayrıca benlik saygısı düzeyleri yüksek ve özgüvenli olmaları beklenir. Bu çocuklar kendilerine özgün gelişimlerini tamamlarlar, kendilerine has anlayış ve görüşlerini insanlara rahatça

ifade edebilirler (Yavuzer, 2005: 26-27). Demokratik tutumun hâkim olduğu bir ortamda çocuk kendi benliğini tanıma, potansiyelini ortaya çıkarma ve kendini gerçekleştirme olanağı bulur; değerli olduğunu ve sevildiğini hisseder; yaratıcı, yapıcı bir birey olur (Özgüven, 2001: 213). Demokratik tutumu benimseyen aileler, çocuklarına karşı içten ve samimi olmalarının yanı sıra çocuklarından yapabileceklerinden fazlasını da beklememektedirler. Bu anne-babalar, çocuklarını ayrı bir birey olarak kabul ederek onlara değer verir ve bağımsız bir kişilik geliştirmelerine de yardımcı olurlar (Erginoğlu, 2015: 28). Kısacası bu tip ailelerde bir talep ile ilgi dengesinden bahsetmek mümkündür. Çocuklara psikolojik özgürlük alanı tanımaları ve koydukları sınırları çocuklara mantıklı açıklamalar ile sunuyor olmaları, ebeveyn ve çocuklar arasında sağlıklı bir iletişim mekanizması olduğunu da göstermektedir. Ayrıca çocukları gözlemlemek, iletişimi desteklemek ve sözel geri bildirimde önem vermek de gözlemlenen önemli davranış özelliklerindedir. Bu tip ebeveynler tarafından yetiştirilen çocuklarda görülen özellikler ise yaşlarına uygun bir olgunluk düzeyi sergiliyor olmaları, sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilmeleri, bağımsız, aktif ve başarı odaklı olmalarıdır (Yaşın, 2018: 42).

Steinberg, L. ve arkadaşları (1992) yılında, örneklemi 6400 kişiden oluşan ortaokul son sınıf öğrencisi ile bir çalışma yapmışlardır. Araştırmalarında güven verici ana-baba tutumu, ana-babanın çocuğun eğitim yaşamına katılımı ve ana-babanın çocuğun başarılı olması konusunda yüreklendirmesi ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu ana-baba tutumları arasında akademik başarıyı en olumlu yönde etkileyen tutumun güven verici ana-baba tutumu olduğu saptanmıştır (Soner, 1995, 45; Akt: Gök, 2010: 47).

2.1.2. İhmalkâr Anne-Baba Tutumu

İhmalkâr anne-baba tutumları, ilgili literatürde “ilgisiz tutum” ve “gevşek tutum” olarak da adlandırılabilir. Reddedici tutum ile benzer/ortak yanları da vardır (Uzunel, 2016: 55).

İhmalkâr anne baba tutumunda ebeveyn çocuğun ihtiyaçlarına ve çağrılarına gerektiğinde ve yeterince cevap vermemektedir. Ebeveynler çocuklarına herhangi bir

sınır koymazlar, başarılarıyla çok fazla ilgilenmezler, çocuklarının olumlu yeterlilik duyguları geliştirmeleri için psikolojik olarak onları beslemezler. Hatalarını sürekli dile getirirler ve bu nedenle çocuklarda yetersizlik algısı gelişmeye başlar. Bu algı ve tutumlar sonucu çocuklar öfkeli, hırçın, kendini ifade edemeyen, benlik saygıları çok düşük bireyler haline gelebilirler (Yersel, 2019: 20).

Bu tutumda yetişen çocuklar ileride okula karşı ilgisiz, zamanını iyi değerlendiremeyen, doğru arkadaş seçiminde bulunamayan, zararlı alışkanlıklara sahip olmaya eğilimli, engellenmeye karşı hoşgörüsüz olan, çeşitli suçlara karışmaya meyilli, uzun vadeli planlar yapamayıp kendilerini günlük olayların akışına bırakan, anlık geçici doyumlarla yetinen bireyler haline gelebilir (Uzunel, 2016: 56). Bu çocuklarda özgüven ve içsel kontrol en düşük seviyede gözlemlenmiş, olumlu uyumları, psiko sosyal yetkinlikleri ve akademik başarıları konusunda en düşük skorlara sahip olan çocuklar olarak da karşımıza çıkabilmektedir (Yaşın, 2018: 42).

2.1.3. İzin Verici Anne-Baba Tutumu

Bu tür çocuk merkezli ailelerde, çocuğun ben-merkezciliği körüklenir, çocuk ne isterse yapılmasına izin verilir. Çocuklara herhangi bir konuda hangisinin doğru hangisinin yanlış olduğuyla ilgili bir sınırlama getirilmediği için sınırları olmayan bir yerde aidiyet duygusunu hissedemezler. Olaylara karşı benmerkezci yaklaşır, karşı tarafın bu davranışlar karşısında ne hissedeceğini ona göre nasıl sınırlar çizmesi gerektiğini bilemez ve bu nedenle başkalarıyla doğru ve etkili bir iletişim gerçekleştiremezler. Sosyal ilişkilerinde pek başarılı olamadıkları gibi bazen çok sosyal ve aktif oldukları da araştırmalarda gözlenmiştir (Shaffer, 1996; Pardeck ve Pardeck, 1989; akt: Yersel, 2019: 19). Bu ebeveyn tutumundaki aileler çocuklarının her yaptığını hoş görmekte, onlara ceza vermemekte ve bazen de bu abartılı hoşgörü ihmale doğru gitmektedir (Baumrind, 1966; akt: Yersel; 2019: 19).Çocukların yaşına, gelişim dönemi özelliklerine uygun ve olgun bir davranış talebinde bulunulmaz (Özgüven, 2001: 216). Bu tutumda çocuk kurallara uymadığında ailesi tarafından herhangi bir yaptırım uygulanmaz. Bazı hallerde ceza verilse bile, bu cezalar çocuk tarafından ciddiye alınmaz. Çocuk, inisiyatifi elinde tutar ve aile üyeleri onun isteklerini koşulsuz kabul eder ve yerine getirirler. Anne-baba ile çocuk arasında sağlıklı bir iletişim kurulamamıştır (Mızrakçı 1994, Ekşi 1990, Dönmezer

1999; Özgüven, 2001, akt: Uzunel; 2016: 54). Bu tipteki ebeveynlerin yetiştirdiği çocuklarda en belirgin göze çarpan eksiklik, öz kontrolde zorlandıkları yönündedir (Yaşın, 2018: 42).

2.1.4. Otoriter Anne-Baba Tutumu

Otoriter anne-baba tutumu, çocuğun doğal öğrenme isteğinden gelen merak dürtüsü ve doğal hareketliliği bastırılması, çocukların azarlanma, dışlanma, reddedilme ve cezalandırılmaya sıklıkla maruz kalması ile karakterize, iletişimin genellikle tek yönlü olup ebeveynin emredici, kısa ve tamamlanmamış cümlelerle konuştuğu, anne-babaya itaatin esas olduğu tutumlardır (Kulaksızoğlu, 2002: 122). Otoriter ebeveynler az ilgili çok beklentili ebeveynlerin oluşturduğu bir kategoridir. Çocuklarının tutum ve davranışlarını belirli bir standart ışığında şekillendirme, kontrol etme ve değerlendirme çabasındadırlar. Bu ebeveynler genellikle davranış biçimlerini daha yüksek bir otoriteden beslenerek belirlerler. Çocuklardan yerini bilmelerini beklerler, özerk davranışa tolerans göstermezler ve iş yapmanın önem ve değerinin anlaşılması için ev işleri ve benzeri pek çok sorumluluğun yerine getirilmesini talep ederler (Yaşın, 2018: 43). Otoriter tutumu benimseyen ebeveynler çocuklarının onlara koydukları kaidelere uymalarını ve gerekçesiz o kurallara boyun eğmelerini isterler. Bu tutuma sahip evlerde çocuğun herhangi bir konuda kendi görüşlerini ifade etmesi söz konusu değildir. Çocuklar ebeveynler tarafından konulan herhangi bir kuralı ihlal ettiğinde onlara ceza uygulanır. (Yersel, 2019: 18). Çeşitli suçlara karışmış çocuklar üzerinde yapılan araştırmalara ait sonuçlar, bu çocukların ailelerinin ihmalcı ve hatta reddedici bir tutum içinde olduklarını, genellikle fiziksel şiddete başvurduklarını ve cezalandırma konusunda tutarsız davrandıklarını göstermektedir (Becker, 1964; Berelson ve Steiner, 1964; Özgüven, 2001; akt. Uzunel; 2016: 49).

Eker'in yaygın olarak yaşanan sınav kaygısı nedenleri ve anne babaların tutumuyla sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmanın sonucunda anne baba tutumu ile sınav kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Otoriter anne-baba tutumuna sahip olan öğrencilerin gelecekle ilgili endişe puanları diğer anne-baba tutumlarına sahip olan öğrencilerden yüksek çıktığı gibi otoriter anne-baba tutumu ile genel sınav kaygısı arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur (Eker, 2016: 54).

2.1.5. Helikopter Anne-Baba Tutumu

Psikoterapist Haim Ginott'un 1969 yılında ortaya attığı bir kavram olan "Helikopter Ebeveyn", küçük bir çocuğun annesini bu şekilde tanımlaması sonucu ortaya çıkmıştır (Padilla-Walker ve Nelson, 2012; akt: Yılmaz, 2018). Helikopter olarak tanımlanan ilk ebeveynlerin, 1946-1964 arasında doğmuş olan 'Bebek patlaması' neslinin üyeleri olduğunu söylenebilir. Helikopter ebeveynlerin yetiştirdiği bu çocuklar, Milenyum kuşağı olarak bilinen neslin son dalgasıdır. Bebek patlaması neslinin üyeleri, içine doğdukları toplumsal etkenlerin ışığında, kendi değer ve tecrübelerinden yola çıkarak çocuklarının hayatlarında daha çok yer alma çabası içine girmişlerdir. Kendi ebeveynleri, kendilerine duygusal olarak mesafeli olmuş olduklarından, bu ebeveynler çocuklarının en yakın arkadaşları olmayı kendilerine düstur edinmişlerdir (Julie-Haims, 2017: 6-7).

Genellikle bebek patlaması nesline ait olmaları, eğitilmiş olmaları, çocuk sayısının görece az olması gibi özellikler helikopter ebeveynliğin demografik özellikleri arasında sayılabilir (Yaşın, 2018: 45). Son dönemlerde helikopter ebeveynlerinin eğitim süreçlerinde artışına çeşitli faktörler katkıda bulunmaktadır; Hovering'in sonuçlarına göre ise, güvenlik ve başarısızlık korkusundan kaynaklanmaktadır (Vinson, 2013: 431). Yılmaz'ın (2018) yılında yaptığı araştırmada Stewart, Stewart ve Campbell, 2001; Kalkan ve Odacı, 2007; Gui ve Koropecj-Cox (2016)'dan aktardığına göre ebeveyn tutumları konusunda günümüzün en önemli sorunları arasında kabul edilen helikopter anne babaların en belirgin özelliği çocuklarından yüksek başarı beklentileri ve abartılı olarak çocuklarını hayatlarının yegâne ilgi odağı yapmalarıdır (Yılmaz, 2018: 7). Helikopter ebeveynleri, ilgili ebeveynlerden ayıran önemli yönleri; özerkliği daha az desteklemeleri hatta kimi gözlemlere göre, ayrılık korkusu yaşamaları, para ile ilgili konularda, duygusal konularda ve fiziksel sağlık konusunda çocuklarına sürekli tavsiye vermeyi bir görev bilinciyle yapıyor olmaları, hatta tavsiyeyi onların adına karar verme seviyesine kadar götürmeleri, çocuklarının karşılaştıkları zorlukların çözümünde tavsiye ve karar vermektense öteye geçerek ellerinden geldiği noktalarda kendileri çözmeleridir (Yaşın, 2018: 45). Her fırsatta çocuklarından söz etme, çocuğun her anını etkinliklerle doldurmaya çalışma, çocuğun yapabileceği işleri ve sorumlulukları onun yerine yapma, sorunları çocuğun

yerine çözmeye çalışma, çocuğun okul hayatı ve problemleri ile öğretmene rahatsızlık verecek ölçüde ilgilenme bu tutuma sahip ebeveynlerde en sık gözlenen davranışlardır (Yılmaz, 2018: 5).

Vinson'un yorumuyla ebeveynlikten önce fazla ebeveynlik uzun süredir var olmasına rağmen, şimdilerde ebeveynlik virüsü ve normu helikopter ailesi terimi ile vaftiz edildi (Vinson, 2013: 425).

Julie Lythcott-Haims bu konudaki endişelerini şöyle ifade etmektedir:

“Çoğumuz yönlendirme, koruma ve çocuklarımızın hayatıyla ilgilenmede aşırıya kaçıyoruz. Onlara nadir kıymetli çiçeklermiş gibi davranıyor, bakıp büyütürken onları güçlendirebilecek her şeyle aralarına giriyor ve insanların hayatta karşılaşacakları engelleri aşabilmek için bir miktar dayanıklılığa ihtiyaçları olduğunu unutuyoruz. Hayatın kaba noktalarını yaşayamayan çocuklarımız, orkideler gibi zarif ve bir o kadar da aciz büyüyor, kendi başlarına ayakta duramaz hale geliyorlar. Neden ebeveynlik, çocuklarımızı hayata hazırlamaktan onları hayattan korumaya, yani kendi kendilerine yaşayamayacak hale gelmelerine sebep olmaya dönüştü?”(Julie-Haims, 2017: 7).

Yaşin'in (2018)'de yaptığı araştırmada (Lemoyne ve Buchanan'dan aktardığına göre (2011), helikopter ebeveynleri ilgili ebeveynlerden ayıran yönleri ise özerkliği daha az desteklemeleri, hatta kimi gözlemlere göre, ayrılık korkusu yaşamaları para ile ilgili konularda, duygusal konularda ve fiziksel sağlık konusunda çocuklarına sürekli tavsiye vermeleri, hatta tavsiyeyi onların adına karar verme seviyesine kadar götürmeleri, çocuklarının karşılaştıkları zorlukların çözümünde tavsiye ve karar vermektен öteye geçerek ellerinden geldiği noktalarda kendileri çözmeleri olduğunu ifade etmektedir (Yaşin, 2018. 45).

Julie Lythcott-Haims'in 2017'de yaptığı araştırmada; ebeveynlerin, sadece çocukların yollarındaki engelleri kaldırmakla kalmayıp; aynı zamanda onların göz, kulak ve beyinleri olduklarını ve ileride çıkabilecek muhtemel sorunları engellemek için önlemler aldıklarından bahsetmiştir (Julie-Haims, 2017: 43). Yaşin ise her ne kadar araştırmaların bu tür ebeveynlerin ilgili oluşlarının çocukların akademik

başarılarına olumlu etkileri olduğunu gösteriyor olsa da bu durum ebeveynlerin, çocukların sağlıklı karar verme becerilerini ve özerkliklerini destekledikleri zaman geçerli olduğu vurgusunu yapmaktadır (Yaşın, 2018; 46).

Araştırmalar helikopter ebeveyne sahip olmanın yetişkinlik döneminde olumsuzdan fazla olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Helikopter ebeveynliğin olumsuz etkilediği alanlar arasında, çocukların yetişkin olduklarında belki de en fazla ihtiyaç duydukları alanlar arasında sayılabilen, problem çözme ve karar verme becerileri olduğunu söylemek mümkündür (Yaşın, 2018: 48). Ayrıca bu ebeveynlerin, sürekli çocuklarının bir şeylerini eksik yapmış olabileme ihtimali üzerine odaklandıklarından bu durumun sonucu olarak kaygı düzeyleri yüksektir (Yılmaz, 2018: 7). Ebeveynlerinin sürekli yardımını alan ve problemleri anne-babaları tarafından çözülen kişilerin daha sonraki ilişkilerinde de bağımlılık geliştirebildiği görülebilmektedir. Hayatlarındaki önemli ötekilere bağımlılık geliştiren kişiler, ilişkilerindeki yakınlık derecesini yeterli bulmazlar ve karşılaştıkları sorunların çözülmesi, davranışların onaylanması ve ilgi gösterilmesi gibi ihtiyaçlarının karşılanması konusunda hayatlarındaki önemli ötekilere güvenirlere, çünkü hayatla başa çıkma becerilerini geliştirme fırsatı bulamamış buna ek olarak da duygusal istikrarı sağlayamamışlardır. Bu durum onları kırınglaştırır, kaygılarını arttırmakla birlikte depresyona yatkın hale getirebilir. (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014; akt: Yaşın, 2018: 46).

Sonuç olarak helikopter ebeveynlerin koruyucu davranışları kısa vadede çocuklarının problemlerini çözüyor ve rahatlatıyor gibi görünse de resme tepeden bakıldığında onların sosyal, fiziksel, duygusal gelişim ve iyi olma halleri üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğunu söylemek mümkündür (Julie Haims, 2017: 82-85).

McElhaney ve Allen'in (2001) riskli çevrelerde yaşayan ergenlerde, gözlem yoluyla değerlendirilen annenin kontrolcü tutumları ile ergenin annesine olan güveni ve annesinden algıladığı kabul arasında pozitif yönde bir ilişki elde edilmiştir. Daha az riskli çevrelerde yaşayan ergenlerde ise bu ilişkiler anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgulara ek olarak, riskli çevrelerde yaşayan ergenlerde annelerin kontrolcü tutumları arttıkça anneye yabancılaşma (alienation) hissinin azaldığı, daha az riskli çevrelerde yaşayan ergenlerde ise arttığı bulunmuştur. Dolayısıyla araştırmacılar,

kontrolcü ebeveyn tutumlarının riskli çevrelerde yaşayan ergenlere olumlu bir mesaj verdiğini ve korumaya yönelik uygulamalar olarak değerlendirildiğini öne sürerken düşük riskli çevrelerde yaşayan ergenlerin aynı uygulamaları aşırı korumacı davranışlar olarak yorumladıklarını belirtmişlerdir. (McElhaney ve Allen, 2001; Akt: Selçuk; 2019: 30).

Helikopter ebeveynlik üzerine yapılan bir araştırmada ise ebeveynlerin eğitim düzeylerinin arttıkça aşırı ilgili olma ihtimallerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bir diğer bulgu, ilginin kız çocuklara ve daha küçük kardeşlere karşı daha fazla olduğu yönündedir. Aşırı ilgili ebeveynler çocuklarının kendileri ile beraber yaşamasını desteklerken, ailesi ile beraber yaşamaya devam eden bireylere de aşırı ilgi gösterildiği bulunmuştur (Jill ve Julie, 2014; Akt; Yaşın, 2018: 45).

2.2. Bireyin Temel İhtiyaçlarının Karşılanmasında Ailenin Rolü

Ailenin işlevleri, toplumdan topluma, kültürden kültüre ve kuşaktan kuşağa farklılık gösterse de genel olarak; biyolojik işlev, fiziksel ve psikolojik tatmin, üyelerine ekonomik güvence sağlama, barınma, çocuğun eğitimi ve sosyalleştirilmesi, serbest zamanları değerlendirme, ait olma, prestij sağlama, toplumsal sınıfları belirleme ve toplumun kültür birikimini yeni nesillere aktarma olarak sıralanabilir (Eker, 2019: 21). Bireyin kişiliğini, davranışlarını, yaşama dair bakış açısını etkileyen en önemli çevre, aile; anne-babadır. Aile davranış ve tutumların, değerlerin zaman içinde üyeler arasında dağıtılıp aktarıldığı önemli bir sosyal mekanizmayı temsil eder (Ateşsönmez, 2018: 76). Dünyaya gelen çocuk, karşılaşılabileceği muhtemel problemleri ile baş edebilmek için anne ve babasının yol göstericiliğine ve cesaretlendirmesine ihtiyaç duyar. Anne ve babalar çocuklarının ihtiyaçlarına karşı duyarlı olduklarında çocuğun ileriki yaşlarında karşılaşılabileceği muhtemel sorunlar karşısında daha dayanıklı durmalarını sağlamış olurlar. Yeni bir eve taşınmak, bir işe başlamak, eş seçmek gibi yeni ve problem yaratabilecek durumla karşılaştığında, anne ve babasını modelleyerek, tıpkı çocukluk çağında yapmış olduğu gibi ihtiyaçlarını karşılama konusunda daha duyarlı olacaktır (Yazgan, 2018, Akt: Ertuğrul, 2019: 47). Tüm canlılar gibi her insanın da kendine özgü ihtiyaçları vardır. Canlı organizmada bir ihtiyaç hissedildiğinde ve bunun sonrasında doyurulduğunda canlının biyolojik ve ruhsal dengesi sağlanmış olur. İhtiyaçların karşılanması huzur,

rahatlama, haz ve doyum meydana getirir. İnsanların duyduğu ihtiyaçlar biyolojik, sosyal ve psikolojik olabilir. İnsanın yaşamını sağlıklı şekilde devam ettirebilmesi için; biyolojik ihtiyaçları kadar psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının da yeterince karşılanması gerekir. Bu nedenle psikolojik ihtiyaçlar insan yaşamında çok önemli bir yere sahiptir ve çeşitli alanlara olan yönelimlerini etkilemektedir (Nigar, 2014: 15; akt: Koç ve ark. 2016: 1). Aile, bireyin beslenme, bakım, eğitim, sevgi, duygusal, psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığı, zeka gelişiminin sağlıklı bir biçimde sürdürüldüğü, kültürel değerlerin kazanıldığı birincil çevredir. Birey doğduğunda herhangi bir donanımı bulunmamaktadır dolayısı ile hem bireysel hem de toplumsal alanda ihtiyacı olacak kazanımları elde etmesinde ailenin çok önemli etkisi vardır (Eker, 2019: 20).

Çocuğun sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi için biyolojik ihtiyaçları yanında duygusal ihtiyaçlarının da karşılanması önemlidir. Bebek, öncelikle anne ile kurduğu ilişkiyle, biyolojik ve duygusal olan temel ihtiyaçlarını karşılar. Bebek, önce kendisine bakım veren, seven ve koruyan annesine güvenir; bunun sonrasında korunduğuna, sevildiğine ve değerli olduğuna dair bir inanç geliştirir (Özgül, 2017: 26; Dönmezer 1999: 22-24, Akt: Adem, 2019: 27).

Aile sistemi içinde bireylerin diğer bir sosyal kurumda bulamayacakları cinsten yakınlık, şefkat, duygusallık, bağlılık, gibi özel ihtiyaçları karşılanır. Bireyin doğduktan sonra karşılaştığı edindiği ilk sevgi tecrübesi annenin sarılması, ilgilenmesi ve beslemesidir. Bu sürecin olması gerekenden farklı seyretmesi, kişide kendini besleme ve diğerleriyle yeme şartı gibi etkileşimli bir düzenlemeye gitmesine neden olur (Ateşsönmez, 2018: 78).

Aile işlevselliği ile, tüm aile üyelerinin sağlıklı, mutlu ve sorumluluk sahibi bireyler olmaları ve o aileye ait olmanın getirdiği güven duygusunu yaşamaları kastedilmektedir (Adem, 2019: 43). Ogburn ise (1963) yılında yapmış olduğu çalışmada, aile işlevlerini, ekonomik ihtiyaçların karşılanması, gelecek nesillere ve aileye toplumsal statü sağlama, çocuklar için eğitim ve kariyer planlaması yapma, dini eğitim verme, sosyal çevre ve faaliyetlerin desteğiyle sosyal yaşama adaptasyonlarını sağlama, aile üyeleri olarak birbirlerini koşulsuz sevme, aile

üyelerine güvenme, koruma ile tüm aile üyeleri için sevgi ortamı oluşturma olarak sıralamaktadır (Ogburn, 1963 ve Ackerman,1965; Akt: Kır, 2011: 24).

2.2.1. Beslenme

Beslenme; büyüme, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için besin öğelerinin vücutta kullanılmasıdır. Bunun için de, enerji ve besin öğelerinin yeterli ve dengeli olarak sağlanması bireylerin sağlıklı olabilmelerinin önemli koşullarını oluşturur (Baysal 2007: 78). Beslenme, cinsiyet, sosyoekonomik durum, genetik yapı, çevresel etmenler, kültür ve gelenekler büyüme ve gelişmenin etkisi altında bulunan faktörlerdendir. Kalıtsal özellikleri ve çevresel etmenleri kontrol etme her zaman mümkün değildir. Ancak bireylerin beslenme faktörünü kontrol altında tutarak daha sağlıklı, mutlu, verimli ve uzun bir yaşam sürdürmelerini sağlamak mümkündür. Bebeklik dönemindeki beslenme şekli çocuğun ileri yıllardaki beslenme alışkanlığını belirler (Erdoğan, 2013: 28). Özellikle çocukluk çağından itibaren doğru beslenme alışkanlıkları kazandırılarak beslenme faktörünün bu olumlu etkisinin daha etkin ve kalıcı olmasını sağlanabilir (Saka, 2019: 18). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en altında fizyolojik ihtiyaçlar basamağında yer alan beslenme, kişinin canının istediği besinleri bilinçsizce yemesi, karnını doyurma isteği ya da açlığını bastırabilmek için yemek yemesi demek değil, sağlığı korumak, geliştirmek ve yaşam kalitesini daha üst düzeye çıkarmak için vücudun gereksinimi olan besin öğelerini uygun miktarlarda ve zamanlarda almak için besinlerin bilinçli bir şekilde tüketilmesi eylemidir (Güngör, 2019: 19). İnsanların beslenme alışkanlıkları, aile, çevre, medya, arkadaş gibi etmenlerden etkilenmektedir. Özellikle çocuklukta ebeveynlerin yönlendirmesiyle gelişen ve yerleşen beslenme alışkanlıkları yaşamın daha sonraki yıllarında da devam etmektedir (Sabbağ, 2009: 11).

Beslenme ile ilgili yapılan araştırmalar, yeterli ve dengeli beslenmenin; fizyolojik ihtiyaçların giderilmesinde olduğu kadar, psikolojik ve sosyolojik gereksinimlerde de önemli yer tuttuğunu ve içinde bulunulan çevrenin, alınan uyarıların, çocuğun büyüme ve gelişiminde çok etkin rol oynadığını göstermektedir (Merdol, 2012; Akt: Aktaş, 2016: 20).

2.2.1.1. Duygusal Yeme

Yeme davranışı, bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişimlerin, merkezi ve çevresel faktörler tarafından düzenlenmesi ile meydana gelen karmaşık yapıdır (Değirmenci, 2006; Akt: Dönmez, 2018: 35). Yeterli ve dengeli beslenme, sağlıklı olabilmenin ön koşullarından biridir. Beslenme; sağlığı korumak, geliştirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek için bilinçli yapılması gereken bir davranıştır (Arslantaş ve İnalkaç, 2018: 1). Yemek yemenin biyolojik gereksinimi yanında psikolojik önemi de söz konusudur (Seven, 2013: 28).

Duygular kişilerin pek çok kararını, seçimini, davranışını etkilediği gibi yeme davranışlarını da etkiler (Özdemir, 2015: 14). Duyguların yaşamımızın her alanında olduğu gibi, beslenme konusunda da önemi göz ardı edilemez bir gerçektir. Klinik alanda yeme bozuklukları ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda, yemek yeme ile bireyin duygu durumunun ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılan araştırma sonuçları mevcuttur. (Ateşsönmez, 2018: 20). Son yıllarda oldukça dikkat çeken araştırma konularında biri olan duygusal yeme, (emotional eating), problemlili yeme davranışlarından birisi olarak tanımlanmakta olup olumsuz duygulara karşılık olarak gelişen aşırı yeme eğilimini anlatan bir yeme bozukluğudur (Arslantaş ve İnalkaç, 2018: 2). Duygusal yeme açlık hissi, alışkın olunan öğün vakti geldiği için ya da sosyal gereklilik olduğu için değil, sadece kişinin içinde bulunduğu duygu durumuna yanıt olarak ortaya çıktığı varsayılan yeme davranışı olarak tanımlanmaktadır (Girgin, 2018; 15). Duygusal yeme, bazı bireylerin stres, öfke, kaygı, depresif duygu durum ve benzeri olumsuz duygularla baş etmek için yemek yemeleri olarak tanımlanır (Bruch, 1964; Kaplan ve Kaplan, 1957; Slochower, 1983; akt: Özdemir, 2015: 15). Duygusal yeme davranışı birçok nedene bağlı olarak gelişen ve genel olarak kişinin hayatını olumsuz etkileyen çok faktörlü bir durumdur. Stres, depresyon, ebeveyn modellemesi, öfke, can sıkıntısı, mutluluk vb. gibi faktörler duygusal yemeyi tetikleyebilmektedir. Duygusal yeme davranışını açıklayan kuramlar olsa da bu bozukluğun kaynak aldığı kuram, duygusal yeme davranışına sahip bireylerin açlık ve olumsuz duygulardan kaynaklı fizyolojik durumları ayırt edemediğini açıklayan psikosomatik teori kuramıdır (Ateşsönmez, 2018: 20). Duygusal yeme, besinleri kullanarak negatif duygu durumları ile başa çıkmada,

psikolojik bir destek olarak kabul edildiği için (Girgin, 2018: 15) bu bireylerin, obezite riskiyle karşı karşıya kaldıklarını söylemek mümkündür. Bu sebeple duygusal yeme alanındaki araştırmaların pek çoğu yeme problemi olan obez bireylerle yapılmıştır. Obez bireylerle yapılan bu çalışmalarda, obez bireylerin duygularını düzenleme becerisi kazandıkça yeme bozuklukları iyileşme göstermiş olduğu yönündedir (Özdemir, 2015: 14). Duygusal yemeyi stres, depresyon, ebeveyn modellemesi, öfke, can sıkıntısı ve mutluluk etkileyebilmektedir (Arslantaş ve İnalkaç, 2018: 2). Çocukluktan yetişkinliğe geçiş aşamasında ergen bireyin, bedensel, cinsel ve bilişsel açıdan yaşadığı bu değişim süreci içerisinde yaşadığı kimlik çatışması, bağımsızlık duygusu ve bazı çatışmaları da çözmesi beklenmektedir. Bu çatışmaların çözülememesi durumunda yeme bozukluklarından anti-sosyal davranışlara, alkol-madde bağımlılığında intihara kadar pek çok sorun ortaya çıkabilmektedir (Özkan, 2018: 53).

Yapılan çalışmalar, duygusal yeme bozukluğunun ortaya çıkmasında, sürmesinde ve gelişmesinde aile ortamının etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Ateşsönmez, 2018: 20). Özdemir'in 2015'te yaptığı çalışmada, erken dönem yaşantılarında temel ihtiyaçları anneleri tarafından olduğu gibi karşılanmayan bu bireylerin, bebeklik dönemlerinde, annelerin, yaşadıkları her türlü huzursuzluk karşısında çocuklarını sakinleştirmek için yiyecekleri tek çözüm aracı olarak sunduklarını ifade etmişlerdir (akt: Özdemir, 2015: 19; Ainsworth ve Bell, 1969). Hasanoğlu ise anne-bebek arasında ilk duygusal alışverişin beslenme sırasında gerçekleştiğini dolayısıyla bebek huzursuzluğunda ya da ağladığında bu durumun hep açlık olarak yorumlanıp beslendiği takdirde bu yanlış anlamının sürgit tekrarlanabileceğini, çocuğun yetişkin hayatında da yalnızlığını ve içindeki boşluk duygusunu yemek ve tatlıyla doldurma çabası içinde olacağını, dolayısıyla da duygusal ihtiyaçların beslenmeyle yanıtladığında yalnızca geçici bir doyumluk hissi yaşayacağını, duygusal açlığın ise doyurulmadan kalacağını ifade etmektedir (Hasanoğlu, 2013: 204). Araştırmalar; ebeveynlerle kurulan bağların, kişinin hayat boyu kendisiyle ve diğerleriyle kurduğu ilişkilerini etkilediğini göstermektedir. Bilhassa ebeveynlik tiplerine baktığımızda, daha az destek olan ve daha az bağlılık geliştirmiş ailelerde yetişen çocukların, daha çok duygusal sıkıntı yaşadıkları ve daha fazla sağlıksız yeme davranışı sergiledikleri saptanmıştır (Ateşsönmez, 2018: 20).

Adler, çocuğun ailede ebeveyn davranışlarından etkilendiğini, bunun çocuğun kendi benliğini geliştirmesinde çok etkili olduğunu savunurken (Adler, 2016: 55), Erikson da insan yaşamındaki sekiz evrenin sağlıklı atlatılabilmesi için ebeveyn tutumlarının önemine dikkat çeker (Yersel, 2019: 17). Bulgular, çocukları üzerinde daha etkili olan ve çocuğun duygularını daha fazla önemseyen ya da çocukları ile ilgili mevzularda duygusal olarak daha duyarlı olan ebeveynlerin çocuklarının, olumsuz duygular karşısında verdikleri tepkilerde duygusal yeme davranışının daha düşük oranda olduğu göstermiştir (Ateşsönmez, 2018: 20).

Literatürde bireylerin duygusal yemelerinin nedenlerini araştıran çalışmaların bazıları strese odaklanmıştır. Bennett, Greene ve Schwartz-Barcott (2013) yılında üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, yüksek seviyede stresin öğrencilerin duygusal yeme davranışını tetiklediğini ortaya koymuştur. Stresin hem kadın hem erkeklerin yeme davranışlarını etkilediğini ortaya çıkmıştır. Ancak araştırmanın en çarpıcı bulgusu bu etkinin her iki cinsiyet için aynı yönde olmadığıdır. Kadınlar stres karşısında daha çok yerken, erkeklerin daha az yediği görülmüştür (Bennet ve ark., 2013, Akt: Özdemir, 2015: 27).

Duygusal yeme ve stres arasındaki ilişkiyi inceleyen bir diğer çalışma, Tan ve Chow (2014) yeme düzensizliğinin, stres ve duygusal yeme arasındaki ilişkiye katkısını ortaya koymuştur. Araştırma, yüksek seviyede stres yaşayan bireylerin yeme davranışlarını düzenleme becerilerinin oldukça düşük olduğunu gösterirken, sonuçlar, yeme davranışını düzenlemedeki bu beceri eksikliğinin de doğrudan duygusal yeme ile ilişkilendirilebileceğini göstermektedir (Tan ve Chow, 2014).

Türkçe literatür incelendiğinde Türkiye’de duygusal yeme araştırmalarının daha çok beslenme bölümlerinde yapıldığı görülmektedir. Seven’in (2013) yılında yetişkinlerde duygusal yeme davranışının beslenme durumuna etkisini incelediği araştırmasında; diyet yapan bireylerin, kadınların ve obezlerin duygusal yeme puanlarının diğerlerinden anlamlı ölçüde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır (Seven, 2013).

Duygusal yeme üzerine psikoloji alanında yapılmış olan tek çalışma olma özelliğini taşıyan, Evirgen (2010) farklı kilo gruplarında tıkanırçasına yeme ve duygusal sebeplere bağlı yeme davranışının sıklığı ve duygu düzenlemesi ile bağlantılarını

incelemiştir. Araştırma sonucu, duygulanıma bağlı yeme ve tıkanırcasına yeme davranışının kilolu ve obez bireylerde normal kilolu bireylere göre anlamlı ölçüde daha fazla olduğu ortaya konmuştur (Evirgen, 2010).

Son olarak, Işgın ve arkadaşlarının (2014) yılında ergenlerde duygusal yeme, kontrolsüz yeme ve bilişsel yeme kısıtlaması davranışları ile vücut bileşimi arasındaki ilişkiyi değerlendirdikleri araştırmada, duygusal yeme ile beden kitle indeksi arasında herhangi anlamlı bir ilişki bulamamış, bilişsel yeme kısıtlamasının ergenlerin yeme davranışlarındaki etkisine dikkat çekmiştir (Işgın ve ark., 2014).

2.3. Ergenlik

Ergenlik kelimesi ‘yetişkinliğe doğru büyüyen’ anlamındaki adoloscere yükleminden türemiştir (Lerner ve Steinberg, 2004; Akt: Steinberg, 2007: 21) Yaklaşık olarak 12 yaşla 18 yaş arasında devam eden ve birçok biyolojik, bilişsel, sosyal ve kişilik özelliklerinin çocukluktan yetişkinliğe geçtiği, gelişimsel bir dönemdir (Plotnik, 2009: 407). Ergenliğin başlangıç yaşı konusunda yapılan tartışmalar günümüzde de devam ederken, James F. Adams çocuğun ailenin korumasına ve takibine daha az ihtiyaç duyduğu, fizyolojik ve hormonal gelişim düzeyi bir yetişkinin düzeyine yaklaştığında ergenliğe girmeye başladığını söyler (Adams, 1995; Akt: Ertuğrul, 2019: 52). Bu dönemin önemli özelliklerinden biri, bireyin, kişiliği için bir kimlik geliştirmeye çalışıyor olmasıdır. Özellikle fiziksel görünümüne gösterdiği ilgi, ergenin, benliğinin oluşmasına yardımcı olur. Bilişsel gelişimin etkisi ile kararsızlık ve şaşkınlık yaşayan ergen birey, bu dönem içerisinde, çocuklukta aileden öğrenmiş olduğu kurallarla, bir yetişkinin geliştirmesi gereken değer yargıları arasında gelgitler yaşayabilir (Geçtan, 2003: 98). Gelişimin önemli evrelerinden biri olan ergenlik dönemini bazı kuramcılar biyolojik bazıları ise sosyokültürel olarak açıklama yoluna gitmişlerdir. Kuramını, özel olarak ergenlik üzerine kurmuş olan psikoloji kuramcısı Stanley Hall’e göre insan türünün gelişim planı her bireyin genetik yapısında kodlanmıştır ve gebelikten olgunlaşmaya dek evrim, insanlığın geçtiği ve genetik bir iz bırakmış olan evrelerin her birey tarafından yeniden özetlenmesidir. Hall, kuramını ‘özünü yineleme’ ilkesi üzerine bina eder (Cloutier, 1982; Çev: Onur, 2012: 6). Margaret Mead ise Güney Pasifik’teki Samoa adalarındaki yerlilerle yaptığı çalışmada Hall’un aksine ergenliğin daha ziyade

sosyokültürel bir süreç olduğundan bahseder. Bazı bilim insanları ise bu görüşlerin aksine ergenlik kavramının aslında zorunlu milli eğitim sistemi oluşturmak için planlı bir şekilde oluşturulmuş bir kavram olduğunu ileri sürmektedirler (Santrock, 2017: 4). Ergenlerin, medyada çizildiğinin aksine sağlıklı bir kimlik duygusu geliştirdiğini, aileleriyle sıkı ilişkilerini sürdürdüklerini gösteren çalışmalar da mevcuttur (Lerner ve Grambos, 1998; akt: Plotnik, 2009: 407).

Alanda çalışanların üzerinde fikir birliği ettiği, döneme özelliğini ya da önemini veren üç şey vardır; Bunlar; -erinliğin başlamış olması, daha ileri düşünme ve yeteneklerin ortaya çıkışı ve toplumda yeni rollere geçiş-tir. Ayrıca bu değişimler evrensel olarak değişkenlik göstermeksizin gerçekleşirken, tüm toplumlardaki ergenler bu süreçlerden geçmektedirler Steinberg ergenlik dönemi değişimlerini bilişsel, toplumsal ve biyolojik geçişler olarak tanımlamıştır (Steinberg, 2007: 23). Gelişimsel açıdan değerlendirildiğinde insan yaşamında her dönemin ayrı bir önemi vardır. Ancak biyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan hızlı ve önemli değişimlerin olduğu süreç ergenlik dönemidir. Vücutta boy ve ağırlık artışı ile yapı ve işleyişleri içeren biyolojik olgunlaşmasının yanında, duygulanımlarda yaşanan iniş çıkışlar, sosyal ve duygusal ilişkilerde yaşanan sorunlar, toplumda bir rol sahibi olmaya çabalama gibi özelliklerin görüldüğü bu sürecin bireyin kişiliğinin oluşumundaki önemli bir dönem olduğu söylenebilir (Avcı, 2010: 2).

2.3.1. Bilişsel Geçişler

Ergen beyni üzerinde son yıllarda yapılan araştırmalar, ergen beyninin çocuğunkinden farklı olduğunu ve ergenlikte beyin gelişiminin devam ettiğini göstermektedir (Casey, Jones ve Somerville, 2011; Luciana, 2010; Nelson; 2011, Akt: Santrock, 2017: 87). Piaget'in bilişsel kuramına göre bilişsel gelişimin son aşaması soyut işlemler dönemidir (Plotnik, 2009: 410). Özümlemenin olduğu bu soyut işlemler döneminde ergen kendisinde ve diğer insanlarda görmek istediği özellikler hakkında kafasında düşünceler üretir ve bu düşünceler sonucunda ergenlerde kendilerini başkalarıyla karşılaştırma durumu ortaya çıkar (Santrock, 2011: 95).

Bilişsel açıdan bakıldığında ergenlik döneminin en önemli özelliği, bireyin düşünce süreçlerinin değişerek gelecek hakkında düşünmeye başlaması ve soyut düşüncelere doğru yönelmesidir. Soyut kavramları anlama ve sorgulama döneminde olan ergenlerin ilgi alanlarında değişimler olmaktadır. Bu değişimlerden sonra ergen birey cinsellik, din ve ahlak gibi konularda düşünerek kendine ait bir takım değerler edinmeye başlamaktadır (Koç, 2004; Akt: Şirin, 2015: 26).

Düşünce esnekliği kazanan ergenlerin; toplumdaki gelenek ve göreneklere karşı tavırları değişir (Yavuzer, 1990). Piaget'in bahsettiği soyut işlemsel düşünce orta hatta geç ergenliğin sonuna doğru tamamlanır ve bireyin genel akıl yürütme kalıplarının içerisine dahil olur (Steinberg, 2007: 90). Bunun sonucunda dış dünyayı algılaması değişikliğe uğrayan ergen, olayları daha çok sorgulamaya ve farklı açılardan bakabilmeye başladığı gibi; kendisi ve dünya hakkında daha fazla düşünür, ailenin sorgulamadan kabul ettiği fikirler hakkında tartışmaya ve eleştirmeye başlar, idealist bir kişiliğe bürünür (Avcı, 2010: 2).

Gelişimi, sosyal ve psikolojik yönü ile birlikte tanımlayan gelişim kuramcısı olan Erikson, bu dönemde ergenlerin ego sınırlarını belirleme, ebeveynlerinin değer yargılarını ve inançlarını sorgulama ve yeni rolleri deneyimleyerek kendine uygun bir kimlik arayışı olduğundan bahseder. Kimlik kazanımına karşı rol karmaşası, Erikson'un psikososyal gelişim kuramının ergenliğe tekabül eden kısmıdır. Bu dönemde, beyin gelişimine bağlı olarak bilişsel kapasitenin artması ile birlikte ergen birey, dış dünyanın sosyal etkisi altında kalmaya çok açıktır (Ertuğrul, 2019: 52).

Yapılan literatür taramaları, ergenlik döneminin; hukuktan psikolojiye, eğitimden felsefeye kadar hatta post modern dönemde tüketimin artması ile birlikte iktisat alanında bile araştırmalara konu olduklarını göstermektedir.

2.3.2. Toplumsal Geçişler

Bazı araştırmacılar ergenliğin bilişsel ve biyolojik bir olgudan daha çok toplumsal bir buluş olduğunu savunurlar (Santrock, 2011: 8). Çağdaş toplumlarda ergenliğin kökleri 19. yüzyıldaki sanayi devrimine dek uzanır (Artar, 2011: 111). Ergenliğin bir dönem olarak tanınması okulun toplumsal rolünün hayatımıza girdiği döneme tekabül eder. Böylelikle okulun, bireyi topluma hazırlayan kurumlara zorunlu bir

geçiş sağlaması gibi fonksiyonu vardır. Zorunlu eğitimi kabul eden toplumlarda ergen denildiğinde, genel ya da mesleki eğitimine devam eden kişi olarak tanımlanır. Ancak bu tanımlama farklı bölgelerde değişiklik gösterebilir. Örneğin; köyde yaşayan bir ergenin, askerden döndüğünde o bölgenin halkı tarafından toplumsal olarak yetişkin olarak kabul edilirken aynı yaşlarda kentte okuyan bir ergen yükseköğrenimin henüz başında bir öğrenci olarak kabul edilir (Kaya, 2015: 34). Ergenlik dönemi gelişim alanlarından biri olan sosyal gelişim, ergenin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilebilir biçimde davranmayı öğrenme sürecidir. Ergenin diğer insanlarla olan sosyal ilişkilerinin nasıl olacağı büyük ölçüde hayatının ilk yıllarındaki öğrenmelerle şekillenir. Günümüzde özellikle ergenin sosyalleşmesinde aile ilişkileri, okulu, arkadaş ilişkileri ve kitle iletişim araçları gibi etmenlerin önemli etkisi vardır (Steinberg 2013; Yavuzer 2013, Akt: Şahin ve Özçelik, 2016: 3). Ergen, toplumda saygınlık kazanmaya ve statü sahibi olmaya gereksinim duyar. Toplumsal uyum, geniş ölçüde bu gereksinimin karşılanmasına bağlıdır. Bu uyum ergenlik dönemindeki deneyimlerle kazanılmaktadır. Bu dönemde ergen hemcinslerinden oluşturduğu grup içinde faaliyetlerini düzenlemeye çalışmaktadır. Çevresinde, sürekli “onun gibi olmak” istediği kişileri arar. Böylece özdeşleşme yaparak kişiliğine biçim verirken, yetiştiği çevrenin ekonomik ve sosyo-kültürel koşullarının etkisi altında, sorumluluk ve bağımsızlık arasında denge kurmak ister (Yavuzer, 2013: 67).

2.3.3. Biyolojik Geçişler

Çocukluğun sonu ile ergenliğin başlangıcı arasında gecen kısa süre “erinlik” olarak bilinir. Doğum öncesi ve bebeklik döneminden sonra büyüme ve gelişimin en hızlı olduğu dönemdir (Gander ve Gardiner, 2010). Erinlikte dikkat çeken değişiklikler; boy ve kilo artışı ile birlikte cinsel olgunluğa ulaşmadır (Aydın, 2005; Akt: Özkan, 2014: 23). Bu süreç üreme organlarının gelişimi ile ilgili birincil cinsiyet özellikleri ve cinsel olgunlaşmayı gösteren ama üreme organları ile direkt ilişkili olmayan fizyolojik özellikleri gösteren ikincil cinsiyet özelliklerini kapsamaktadır (Siyez, 2012: 47). Erinliğin başlamasıyla birlikte, önce el ve ayaklar, yetişkinen alacakları boyya ulaşırlar. Daha sonra kollar ve bacaklar uzar. Kolların vücuda göre geç uzaması, kolla diğer organların boyları arasında orantısızlık yaratır. Kas ve kemikler

de aynı hızda ve zamanda gelişmemesi, bedenın kontrol edilmesi güçleştirir. Ergenin yüzünde ve vücudunun diğeri organlarındaki orantısız büyüme ve gelişmeler, buluşda görülen tamamen doğal gelişmelerden biridir (Kulaksızoğlu, 2000: 42).

Ergenlikte görülen boy, kilo artışı, iç salgı bezlerinin çalışması, zihnin yeni uyarılarla beraber işlevselliğinin artması ve kişinin kendisinde yaşanan bu değışimlere ayak uydurması yeni nitelikler kazanmasını sağlayacaktır (Yavuzer, 2011; Akt: Gül, 2016: 33).

2.3.3.1. Ergenlik Döneminde Beden Algısının Önemi

Biyolojik ve nesnel bir varlık olmanın ötesinde toplumsal yönü ağır basan beden; biçim kütle ve rengeyle varlığın maddi bölümünü oluştururken, cinsiyet, ırk ve cinsellik olarak tanımlanan, birçok kimliğin konumlandığı yer olması dolayısıyla toplumsallığı temsil etmektedir (Saygılı, 2005; Akt: Hacıoğlu, 2012: 2). Bireyi temsil eden beden, aynı zamanda bireyin benliği ile dünya arasında bir sınırdır. Bireyin hem kendisinin hem de ötekının bireyde ilk gördüğü şeydir (Çetinkaya, 2004: 27).

Biyolojik geçişlerin başlamasıyla birlikte ergenlik döneminde, beden değışmeye başlar. Erinliğin başlaması ile hız kazanan bedensel gelişim ergenliğin sonlarına doğru yetişkin bedenini almaya başlar. Bedenin aşırı önem kazanmasıyla karakterize bir gelişim evresi olması sebebiyle beden imgesi bozukluğu ve bunun klinik görünümleri bu dönemde özellikle dikkat çekmektedir (Ergüney, 2012: 57).

Ergenlik döneminde beden görüntüsüne ilişkin algısı ile toplumdaki yerini belirleyen ergen birey bu sayede psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. İnternet, medya gibi görsel medya araçları üzerinden herkes tarafından kabul edilebilir inceliğin vurgulandığı fiziksel özellikler ergeni, ideal kiloya ulaşmaya yönlendirmektedir. Bu durum hedef gösterilen ideal ölçülere ulaşamayan ergenlerde ise beden imgesinin olumsuz şekillenmesine neden olmaktadır (Geneci, 2019: 21).

2.4. Beden İmgesi

Literatürde ilk kez Paul Schilder tarafından 1935 yılında tanımlanan beden imgesi kavramı, psikolojik bir olgu olarak belirtilirken, bedenın zihinde oluşturulan resmi olarak tanımlanmıştır (Armağan, 2013: 22). Beden imgesi, hem fizyolojik hem de

kültürel bir kendilik olduğu gibi aynı zamanda bedenın göstergesel bir nitelik sergilemesidir (Öngören, 2012: 112). Araştırmalar genellikle beden imgesini bireyin kilo, şekil ve görünümünün içsel temsili olarak tanımlarken, Uskun ve Şabaplı, kız ergenler üzerinde yapmış oldukları bir çalışmada beden imgesini, kişinin kendi bedeninin parçalarına ve o parçaların işlevlerine karşı olumlu ve olumsuz duygularının, bireyin kendisi tarafından değerlendirilmesi olarak tanımlamışlardır (Uskun ve Şabaplı, 2013: 3). Beden imgesi, subjektif memnuniyetsizlik, bilişsel özellikler, davranışsal, duygusal ve algısal bileşenlerden oluşan çok boyutlu bir yapıdır (Ergüney, 2012: 55).

2.4.1. Beden İgesinin Oluşumuna Etki Eden Kültürel ve Sosyal Normlar

Beden imgesinin gelişim sürecinin oluşmasında önemli faktörlerden biri de kültürdür. Birey yalnızca beden ölçüleriyle değil içinde yaşamış olduğu toplumdan, kültürden etkilenir. Kültürden kültüre zaman içinde beden imgesini şekillendirip, toplumun belirlediği beden normuna göre kendi beden imgesini algılar (Geneci, 2019: 24). Hiçbir birey, dünyaya geldiğinde değerli olması için güzel olması gerektiğine inanarak dünyaya gelmez. Yine hiçbir birey dünyaya geldiğinde çekici olmanın, ince olmak ve belli bir şekilde görünmek anlamına geldiğini bilmemektedir. Ancak toplumdaki belli kabullerle bireye değerli olmanın çekici ve istenilen standartlara uymakla eş değer olduğu öğretilmektedir. Bu öğrenme sürecinde ebeveynlerin etkisi oldukça fazladır. Sosyalleşme sürecinde bireyin, toplum standartlarını zamanla içselleştirerek kendi standardı haline getirdiğini düşünürsek çevresindeki kişilerin beden görünümüne ilişkin tutumları da zamanla bireyin beden imgesini etkileyecektir (Çetinkaya, 2004: 36).

Gerçek-ideal ayrımı kişinin mevcut durumunun ve beklentilerinin, idealinde olmayı istediği ve dilediği durumla uyuşmadığı süreçte ortaya çıkar. Bu uyuşmazlık genel psikolojik durumu etkiler ve bu nedenle kişi negatif temelli duyguları yaşamaya yatkın hale gelir. Kişinin beklentilerinin karşılanmamasından kaynaklı olarak yaşanan bu durum, bireyi hayal kırıklığı ve memnuniyetsizlik yaşamaya yatkın hale getirir (Higgins, 1987: 322, Akt: Yıldız, 2019: 38). Özellikle aileden gelen baskılar vücut tatmininin azalmasına ve beden imajı ile ilgili kaygıların artmasına katkıda bulunabilmektedir (Croll, 2005; Şirin, 2015: 33). Toplum, gerek görsel medya

aracılığı ile gerek ailelerin yönlendirmeleriyle yaşları küçük bireylerin, “ince olmanın iyi”, “şişman olmanın kötü” olduğu yargısına inanmasına sağlar. Bu grup çocuklar, yetişkinlerin kendileri hakkında anlattıkları şeyleri sorgulamadan kabul etme eğilimindedir. Bilişsel açıdan değerlendirildiğinde bireyin bu yaşta yargıyı ve gerçeği birbirinden ayırt etme yeteneği daha gelişmemiştir. Çocuk kendisi hakkında verilen mesajları, genellikle sorgulamaksızın kabul eder. Bu olumsuz mesajları veren yetişkin aile üyelerimizden biri ise, mesajın etkisi daha da büyük olur. Örneğin; bir çocuğun yakın bir akrabası ona şişman olduğunu söylediğinde, çocuk normal kiloda olsa bile, buna inanmayı durdurmak zihinsel kapasite açısından değerlendirildiğinde birey için oldukça güç olabilir. Küçük yaşta bu mesajları içselleştiren birey, ergenlik dönemi boyunca da kendilerini ve başkalarını bu yargıya göre değerlendirir (Moe, 1999; Akt: Aklıman, 2015: 26) Görsel medya araçlarının da etkisiyle, sosyalleşme erkek ergenleri daha güçlü olmaya teşvik ederken, kızları daha güzel olmaya teşvik etmektedir. Ne yazık ki ebeveynler; çocuklarının görünümü, yeme davranışı, fiziksel aktivite düzeyi hakkında ergenlik dönemi süresince de daha az pozitif ve eleştirel olma eğilimindedirler. Bu dönemde ergenler, ebeveynlerinden en fazla eleştiriyi fiziksel görünümünden ötürü alırlar ve fiziksel görünümünün değiştirmekle ilgili birçok adımlar atarlar. Ebeveynlerin, toplumsal normların etkisiyle, ergenin ince olması ile ilgili aşırı kaygıları ya da kilolu olmaktan kaçınmaya dair geliştirdikleri mantık dışı inançları, genç ergenleri diyet ve sağlıksız kilo kontrol metotlarını uygulamaya yönlendirmektedir (Croll, 2005; Şirin, 2015: 33).

Aslan’ın (2001) yılında 131 kadın üniversite öğrencisi ile beden imgesi, yeme bozuklukları ve medya arasındaki ilişkisini incelediği araştırmasında medya imgelerini içselleştiren, kendi bedenlerini arkadaşları ve medya imgeleriyle kıyaslama eğiliminde olan kadınlarda yeme tutumlarının daha bozuk, beden imgesi doyumlarının ise daha düşük olduğu bulunmuştur (Aslan, 2001: 44).

Güneş’in (2009) 143 üniversite öğrencisi üzerinde yapmış olduğu araştırmada, düzenli spor yapan ve yapmayan kadınları incelemiştir. Medyada yer alan kadın beden imgeleri ve beden imgesi hoşnutsuzluğunu araştırdığı çalışmasında deney grubuna kadın bedeninin vurgulandığı fotoğraflar ve nötr fotoğraflar gösterildikten sonra katılımcıların formu doldurması istenmiş, kontrol grubuna ise böyle bir

gösterim yapılmamıştır. Araştırma bulguları spor yapan kadınların, beden imgesi memnuniyet düzeyi daha yüksek çıkarken, spor yapmayan grupta kişilik özellikleri spor yapanlara göre beden imgesinden duyulan memnuniyet üzerinde daha etkili bulunmuştur. Medyada sunulan kadın figürlerine maruz kalan kadınların sosyal ve fiziksel kaygıda artışa yol açmış ayrıca bu durum spor yapanlar da beden memnuniyetsizliğini de arttırmıştır (Güneş, 2009: 56).

Özkan'ın (1994) yılında yapmış olduğu araştırmada 550 üniversite öğrencisi üzerinde benlik saygısı ile beden algısını etkileyen faktörleri incelemiştir. Özkan, üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin öğrencilerin yaşına göre farklılaşmadığını ancak kızların beden algısının erkeklere oranla daha yüksek olduğunu ayrıca sosyo-ekonomik düzey ve anne baba eğitim durumu yükseldikçe beden algısının da olumlu yönde yükseldiği belirtmiştir (Özkan, 1994: 5).

Beden imgesi üzerine yapılan araştırmalar, kültürel olarak idealize edilen kadın figürü gözden geçirildiğinde, kadınlarda ince olmanın tercih edildiği bir gerçektir. Bu nedenle kadınlarda, beden memnuniyet doyumunu ve kendilerini olduklarından daha şişman olarak görme eğiliminin, erkeklere göre oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun, kadınları beden imgesine daha önem verir hale getirdiği söylenebilir (Alagül, 2004: 73).

İkiz ve Eriş'in (2013) yılında toplam 300 ergen üzerinde ergenlerin sosyal anksiyete düzeylerini etkileyen faktörleri saptama amacıyla yapmış oldukları çalışmada; olumlu beden imajına sahip ergenlerin, benlik saygı düzeyleri yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (İkiz ve Eriş, 2013: 188).

Haworth-Hopeppner'in (2000) yılında yaşları 21-44 arasında değişen 32 yeme bozukluğu tanısı almış olan kadınla yaptıkları çalışmada, yeme bozukluğunda dört tip aile yapısından söz edilmiştir; bunlar, eleştirel, zorlayıcı, sevgisiz ve kilo konusunun sürekli gündemde olduğu aile ortamlarıdır. (Wechselbatt, Gurnick ve Simon, 2000).

2.5. Yaşam Niteliği

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımlamasına göre sağlıklı olmak, bedensel, ruhsal ve toplumsal açıdan bütünsel bir huzur ve iyi oluş hali olarak tanımlanmaktadır.

DSÖ'nün bu tanımı yaşam niteliği ile doğrudan ilişkilidir (Soygür, 2003: 9). Yaşam niteliği bir başka tanımlamayla yaşam kalitesi (quality of life), kişinin hayatından ne derece memnun olduğunu yansıtan öznel bir kavramdır (Skantze, Malm, Dencker, May ve Corrigan, 1992, Akt: Çırakoğlu, 2019: 28). Yaşam niteliği kavramının öznel ve nesnel boyutları vardır. Bireyin “kendini iyi hissetmesi”, “yaşamdan doyum sağlaması” gibi ifadeler yaşam niteliği kavramının öznel boyutunu oluştururken; “bağımsız yaşayabilme”, “kişilerarası ilişkiler”, “üretken olma” gibi ifadeler kavramın nesnel boyutunu oluşturmaktadır (Katschnig, 1999, Akt: Kartal, 2013: 42).

2.5.1. Beden İmgesine Bağlı Yaşam Niteliği

Beden imgesine bağlı yaşam niteliği; bireyin sadece fiziksel görünüşü ile kalmayan aynı zamanda bireyin bedeni ve kendilik algısına karşı tutumlarını da içeren çok kapsamlı bir boyuttur. Her bireyin birbirinden farklı tecrübelerinin yaşam kalitesine yansımaları olduğu kabulümüz, beden imgesinin yaşam tecrübeleri üzerinde olumlu veya olumsuz önemli etkilerinin olabileceğini düşündürmektedir. Bireyin bedeni, diğerlerinin ve kendinin bireyde gördüğü ilk şeydir ve kendilik kavramının merkezidir. Bireyin beden algısı, bedenine yüklediği anlam, kendisi hakkında ne düşündüğünü, nasıl hissettiğini ve yaşam niteliğini etkiler (Demiralp, M., Demiralp, B., Sarıkoç, İyigün, Açıkel ve Başbozkurt, 2015: 3-5).

Yaşam niteliği kavramı ise, bireylerin içinde buldukları kültür ve değerler sistemi içerisinde, kendi durumlarını, kaygı, beklenti ve standartları algılayışları olarak tanımlamaktadır. Ayrıca bireylerin fiziksel işlevlerini, psikolojik durumunu, aile ve sosyal çevredeki ilişkileri ve inançlarını da kapsamaktadır (Avcı ve Pala, 2004: 81).

Ata ve arkadaşlarının 2014'te yapmış olduğu bir araştırma sonucu ise bireyde kilonun artmasıyla birlikte bedensel algının değiştiğini, bunlar beraber bu bireylerde mutlu olamama durumu, yeme davranışı ve psikolojik bozuklukların ortaya çıktığını göstermektedir (Ata ve ark. 2014).

Toplumların ulaşmayı hedeflediği yaşam niteliği, yaşamın tüm alanlarını içeren ve yaşamın her alanlarını etkileyen bir kavramdır. Konu ile ilgili yapılan literatür taraması, kadın olmanın, yaşlı olmanın, dul veya boşanmış olmanın, düşük eğitim düzeyine sahip olmanın, kısa süreli veya kalıcı bir hastalığa yakalanmanın, düşük iş

doyumunu, bedeninden memnun olmama gibi faktörlerin yaşam niteliğini etkilediğini göstermektedir (Boylu ve Paçacıoğlu, 2016: 3-13). Beden imgesinin yaşam niteliği üzerindeki etkisi bazı insanlarda olumlu yönde olabilirken bazılarında da olumsuz yönde olabilmektedir. Bu farklılığın nedeni olarak çeşitli faktörlerin etkili olabileceği düşünülmektedir. Örneğin yaş değişkeninin bu konuda önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde, bireyin bedenine ait görüntüsü, memnun olma halini oldukça önemsendiği, ilerleyen yaşlara doğru ise günlük yaşantı üzerindeki etkinin azaldığı görülmektedir (Aydın ve Vural, 2018: 116). Olumlu bir beden imgesine sahip olmayan ya da beden imgesi algısı olumsuz olan bireylerin yaşam niteliğinin etkilendiğinin bazı göstergeleri şöyle sıralanabilir:

- Beden parçasına dokunamama, bakamama
- Bedenin tamamını ya da belli bir parçasını gizlemeye çalışması (eş/partnerin önünde soyunmaktan korkma veya çekinme, cinsellikten ya da yakın olmaktan kaçınma, diğerinin yaralarını görmesine izin vermeme, gizleme)
- Sosyalleşmeyi reddetme veya sosyalleşmekten kaçınma (evden çıkmak istememe, yeni insanlarla tanışmaktan kaçınma, kimsenin kendisini görmesini istememe)
- Değişim ya da kayıplarla aşırı meşgul olma
- Kendi bedenine dair olumsuz duygular hissetme ve inançlar geliştirme (acizlik, güçsüzlük, ümitsizlik, utanç, şu anki halini kabullenmeme)
- Kendine zarar verme,
- Kendini aşağılama, intihar girişimleri (Sel, 2016; Akt: Geneci, 2019: 78).

Demiralp ve arkadaşlarının 2015’de yapmış oldukları araştırmada, beden imgesine bağlı yaşam niteliği ile beden kitle indeksi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Beden kitle indeksi normal olan katılımcıların beden imgesine bağlı yaşam niteliği olumlu etkilenirken beden kitle indeksi normalin dışında olan katılımcıların beden imgesine bağlı yaşam niteliği olumsuz etkilenmektedir. Son yapılan araştırmalar, yeme tutumu, beden ölçüleri, beden yağ oranı, hastalıklar ve cerrahi bedensel değişimler, hamilelik gibi beden imgesini etkileyebilecek faktörlerin

ve beden kitle indeksindeki değişimlerin kişilerin yaşam niteliği ve psikolojik ruh halini olumsuz etkilediğini göstermektedir (Demiralp ve ark., 2015: 3-7).

Aydın ve Vural'ın 2018 yılında üniversite öğrencilerinin beden imgelerinin yaşam niteliklerine etkisini inceledikleri araştırmalarında, bedeni etkileyen faktörlerden biri olan beden kitle indeksi ile beden imgesinin yaşam niteliği ile negatif yönde ve anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bireyin beden imgesine bağlı yaşam niteliğinin olumsuz yönde değişeceğini, hatta bu sonuçtan, bireyin sosyal yaşamı olan iş, akran aile etkileşimi ve sağlığı gibi birçok alanda etkilenebileceği düşünölmektedir (Aydın ve Vural, 2018: 119).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde yapılmış nicel desenli bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu modelde esas amaç, var olan durumu olduğu gibi betimleyebilmektir. Tarama modelleri; araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesneyi kendi koşulları içinde herhangi bir değiştirme ve etkileme yapmaksızın olduğu gibi betimlemeyi amaçlar (Büyüköztürk, ve ark. 2013).

İlişkisel tarama modelleri ise, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve /veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel tarama modellerinde değişkenler arası ilişkiler, korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki şekilde elde edilebilmektedir.

Korelasyon türü ilişkisel taramalarda, değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte değişim söz konusu ise bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılırken, karşılaştırma türü ilişkisel tarama modellerinde en az iki değişken bulunup bunlardan birine göre gruplar oluşturularak öteki değişkene göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığı incelenir (Karasar, 1999).

Bu araştırma sözü edilen, iki ilişkisel tarama modeline de uygundur. Araştırmada Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi, helikopter ebeveyn tutumları ve duygusal yeme davranışları arasındaki ilişkiler korelasyon türü tarama modelinde incelenirken, okul türü, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, aile tipi, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu ve sosyo-ekonomik düzey değişkenlerinin kız ergenlerin beden imgelerinin yaşam niteliklerine etkisine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli çerçevesinde incelenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Avrupa yakasında; Bağcılar, Küçükçekmece ve Fatih ilçelerinde eğitim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait demografik veriler tablolarda verilmiştir:

Tablo 3.2.1: Okul Türü Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yiğ}</i>
			<i>geç</i>	
İHL	303	62,7	62,7	62,7
FL	112	23,2	23,2	85,9
OL	68	14,1	14,1	100,0

Tablo 3.2.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin 303'ü (%62,7)'si imam hatip lisesinde, 112'si (%23,2)'si fen lisesinde, 68'i (%14,1)'i özel lisede eğitim görmekte olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2.2: Sınıf Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yiğ}</i>
			<i>geç</i>	
9.	163	33,7	33,7	33,7
10.	179	37,1	37,1	70,8
11.	109	22,6	22,6	93,4
12.	32	6,6	6,6	100,0

Tablo 3.2.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin 179'u (%37,1)'i 10.sınıf, 163'ü (%33,7)'si 9.sınıfa, 109'u (%22,6)'sı 11.sınıfa, 32(%6,6)'sı ise 12.sınıf öğrencisi olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2.3: Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yiğ}</i>
			<i>geç</i>	
Okur-yazar değil	14	2,9	2,9	2,9
Okuryazar	96	19,9	19,9	22,8
Ortaokul	137	28,4	28,4	51,1
Lise	116	24,0	24,0	75,2
Üniversite	111	23,0	23,0	98,1
Lisansüstü	9	1,9	1,9	100,0

Tablo 3.2.3. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin annelerinin 137'si (%28,4)'ü ortaokul, 116'sı (%24,0)'ı lise, 111'i (%23,0) üniversite, 96'sı (19,9)'u okur-yazar, 14'ü (2,9)'u okuryazar olmayıp, 9'u (1,9)'u lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2.4: Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yiğ}</i>
			<i>geç</i>	
Okur-yazar değil	10	2,1	2,1	2,1
Okuryazar	61	12,6	12,6	14,7
Ortaokul	107	22,2	22,2	36,9
Lise	123	25,5	25,5	62,3
Üniversite	151	31,3	31,3	93,6
Lisansüstü	31	6,4	6,4	100,0

Tablo 3.2.4. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin babalarının 151'i (%31,3)'ü üniversite, 123'ü (%25,5)'i lise, 107'si (%22,2)'si ortaokul, 61'i okur-yazar 10'u

(%2,1)'i okuryazar olmayıp, 31'i (6,4)'ü ise lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2.5: Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yığ}</i>
			<i>geç</i>	
Çekirdek	421	87,2	87,2	87,2
Geniş	47	9,7	9,7	96,9
Tek ebeveynli	15	3,1	3,1	100,0

Tablo 3.2.5. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin 421'i (%87,2)'si çekirdek aile, 47'si (%9,7)'si geniş aile, 15'i (%3,1)'i tek ebeveynli aileye mensup olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.2.6: Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yığ}</i>
			<i>geç</i>	
Otoriter	52	10,8	10,8	10,8
İlgisiz	12	2,5	2,5	13,3
Koruyucu	293	60,7	60,7	73,9
Demokratik	108	22,4	22,4	96,3
Bağımlı	18	3,7	3,7	100,0

Tablo 3.2.6. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, 293'ü (%60,7)'si koruyucu, 108'i (%22,4)'ü demokratik, 52'si (%10,8)'i otoriter, 18'i (%3,7)'si bağımlı ve 12'si (%2,5) ilgisiz olarak algıladıklarını ifade ettiklerini göstermektedir.

Tablo 3.2.7: Sosyoekonomik Düzey Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%_{yıg}</i>
			<i>geç</i>	
Düşük	11	2,3	2,3	2,3
Ortanın altı	24	5,0	5,0	7,2
Orta	301	62,3	62,3	69,6
Ortanın üstü	130	26,9	26,9	96,5
Yüksek	17	3,5	3,5	100,0

Tablo 3.2.7. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, 301'i (%62,3)'si orta, 130'u (%26,9)'u ortanın üstü, 24'ü (%5,0)'i ortanın altı, 17'si (%3,5)'ü yüksek ve 11'i (%2,3) düşük sosyoekonomik düzeye sahip olduğunu göstermektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu, algılanan helikopter ebeveyn tutumları ölçeği, çocuk ve ergenler için duygusal yeme ölçeği ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi ölçeğinden oluşan veri toplama araçları basılı olarak öğrencilere uygulanmıştır. Ölçme araçları, alınan izinler doğrultusunda araştırmacı tarafından öğrencilere dağıtılmış ve gerekli açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin gönüllülük durumları esas alınmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracının ilk bölümünde yer alan ve araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda liseli kız ergenlere; kaçınıcı sınıfa devam ettikleri, okul türleri, anne ve babalarının eğitim düzeyleri, aile tipleri, çocukluklarında algıladıkları ebeveyn tutumları ve ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri hakkında sekiz değişken sorulmuştur.

3.3.2 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği

Yılmaz (2000) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek; kabul/ilgi ve denetleme boyutları altında, demokratik, ihmalkâr, otoriter ve hoşgörülü anne baba yaklaşımlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. İlköğretimi lise ve üniversite öğrenci

grupları üzerinde yapılan çalışmada, ölçeğin iç tutarlık katsayıları .65 ile .88 arasında değişen değerlerde hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayıları .85 ve .83'dür. Ayrıca iki ayrı araçla test edilen uyum geçerliliği verileri, her iki form ve dört boyut için yeterli bulunmuştur.

Faktör analizinden sonra düşük faktör yükü alan maddeler elenmiş kalan 25 madde ise, geçerlik güvenirlik analizleri yapılması için uygulamaya hazırlanmıştır. Helikopter ebeveyn ölçeğinin beklenen (hipotez olarak kabul edilen) alt boyutları, literatüre uygun olarak saptanmıştır (Love, 2016; BaoChun, 2016; LeMoyné ve Buchanan, 2011; Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014; Akt: Yılmaz: 2018;

10). Bu alt boyutlar,

1. Temel güven konusunda helikopter tutum (TGKH),
2. Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter tutum (DYKH),
3. Akademik yaşam alanında helikopter tutum (AOYKH)
4. Etik-ahlaki konularda helikopter tutum (EAKH) şeklindedir.

Ölçeğin derecelendirme kategorileri dörtlü likert biçiminde yapılandırılmıştır.

- (1) Hiç böyle davranmaz,
- (2) Arada sırada böyle davranır,
- (3) Çoğu zaman böyle davranır
- (4) Hep böyle davranır şeklindedir.

Ölçek; anne ve babaya ilişkin algılara dair ayrı ayrı bilgilerin toplanabilmesi adına cevaplayıcıların hem annesinin hem de babasının tutumunu işaretleyebileceği bir yapıda düzenlenmiştir. Bu yapının seçilmesindeki amaç, ölçeği kullanacak araştırmacı ve eğitimcilerin, hem anne ve baba tutumları arasındaki farklılara dayalı veriler elde edebilmesini sağlamak hem de tutumlar arasındaki oluşabilecek farklılığı dikkate alarak incelemelerde bulunmaktır (Yılmaz, 2018: 10).

3.3.3. Çocuk ve Ergenlerde Duygusal Yeme Ölçeği

Çocuk ve Ergenler için Duygusal Yeme Ölçeği, 12-17 yaş aralığında çocuk ve ergenlerde duygusal yeme durumunu değerlendirmek için geliştirilmiş özel bir ölçektir. Ölçek Tanofsky-Kraff ve ark. tarafından 2007 yılında yetişkin duygusal

yeme ölçeğinin çocuk/ergenlere uyarlanması ile geliştirilmiştir. Bektaş ve ark. tarafından 2016 yılında Türkçe geçerlik güvenirliği yapılmıştır. Çocuk ve Ergenlerde Duygusal Yeme Ölçeği, duygusal durum ile ilintili yeme davranışlarını tanımlamak için kullanılır. Çocuk ve Ergenler İçin Duygusal Yeme Ölçeği 3 alt boyuttan oluşur:

1. Yeme sebebi olarak; kaygı- öfke- hayal kırıklığı,
2. Depresif belirtiler,
3. Huzursuz duygu durum

Ölçeğin güvenirlik analizleri, Cronbach Alpha kat sayısı ile belirlenmiştir. Üç alt boyutu için Cronbach Alpha katsayıları sırası ile 0.95, 0.92 ve 0.83 iken Türkçe versiyonunda 0.86, 0.76, 0.72 şeklinde faktör yükü almıştır.

Ölçeğin derecelendirme kategorileri beşli likert şeklinde yapılandırılmıştır.

“1=Hiç yemek yemek istemem, 5=Çok yemek isterim” şeklinde cevaplandırılmaktadır. Ölçekten en az 25, en fazla 125 puan alınabilir. Puanlar arttıkça, negatif duygu durumuna cevap olarak yeme davranışının arttığı görülmektedir. Çocuk ve ergenlerin duygusal yeme durumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır (Bektaş ve ark., 2016: 3).

3.3.4. Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği

Demiralp ve ark. tarafından Türkçeye uyarlanması yapılan ölçek beden imgesinin yaşam niteliğine etkisini ölçmek amacıyla uyarlanmıştır.

Ölçek dört alt boyuttan oluşmaktadır.

1. Kendilik değeri
2. Günlük yaşantı
3. Karşı cinsle etkileşim
4. Davranış/tutum

BİYNEÖ'nün faktör yapısını ortaya koymak üzere faktör analizi yapılmıştır. Ayrıca ölçüt geçerliliğini sınamak amacıyla eş zamanlı olarak Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) uygulanmış, ölçeğin iç tutarlılığına bakılarak test tekrar test yöntemi ile güvenirlik analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçları, ölçeğin özgün

formundan farklı olarak bir faktörlü olmayıp dört faktörlü bir yapıda olduğunu göstermektedir.

BİYNEÖ için yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.89, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Ayrıca BİYNEÖ ile SGKÖ arasında -0.62 değerinde negatif yönde, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, Türkçeye uyarlaması yapılan BİYNEÖ'nün Türk toplumunda kullanılmak için yeterli düzeyde geçerlilik ve güvenilirlik değerlerine sahip bir olduğu saptanmıştır (Demiralp ve ark, 2015: 6).

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılacak analizleri tespit etmek için önce verilerin normalliği sınanmıştır.

Veri dağılımı normal olmadığında araştırmada non parametrik testler kullanılır. Bu nedenle araştırmada ilişkileri incelemek için Spearman Korelasyon Analizi, farklılaşmaları incelemek içinse Kruskal Wallis-H testi ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 4.1.1: Kız Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Anne Tutumlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>Ölçek</i>	<i>N</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>
EAKH	483	1,00	4,00	2,55	0,74
AOYKH	483	1,00	4,00	2,08	0,69
TGYBKH	483	1,00	4,00	1,64	0,52
DYKH	483	1,00	4,00	2,37	0,66
<i>Helikopter Annelik</i>	483	21,00	77,00	45,01	10,48

Tablo 4.1.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin algıladıkları Helikopter annelik puan ortalaması 45,01 (ss=10,48), helikopter babalık puan ortalaması 40,16 (ss=9,86) düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.1.2: Kız Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Baba Tutumlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>Ölçek</i>	<i>N</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>
EAKH	483	1,00	4,00	2,42	0,77
AOYKH	483	1,00	4,00	1,81	0,63
TGYBKH	483	1,00	3,33	1,36	0,40
DYKH	483	1,00	4,00	2,11	0,66
<i>Helikopter Babalık</i>	483	21,00	75,00	40,16	9,86

Tablo 4.1.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin algıladıkları helikopter babalık puan ortalaması 40,16 (ss=9,86) düzeyde olduğunu göstermektedir. Anne ve babaların helikopter tutumları orta düzeydedir denilebilir.

Tablo 4.2.1: Kız Ergenlerin Duygusal Yeme Tutumları Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>Ölçek</i>	<i>N</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>
C-AFF	483	13,00	65,00	29,37	11,13
C-DEP	483	6,00	30,00	16,15	5,52
C-UNS	483	5,00	25,00	11,66	4,35
EES-C-T	483	24,00	120,00	57,17	18,64

Tablo 4.2.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin Duygusal yeme puanı (EES) 57,17dir (ss=18,64). Kız ergenlerin duygusal yeme puanı orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Buna göre öğrencilerin kaygı-öfke, hayal kırıklığı, depresif ve huzursuz duygu durumundan kaynaklanan yeme davranışlarını orta düzeyde sergiledikleri söylenebilir.

Tablo 4.3.1: Kız Ergenlerin Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

<i>Ölçek</i>	<i>N</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>
KEND	483	-15,00	21,00	12,15	6,48
GÜNY	483	-15,00	15,00	6,28	6,01
KARC-ETK	483	-12,00	12,00	2,91	4,82
DAV-TTM	483	-9,00	9,00	2,21	4,98
BİYNEÖ	483	-30,00	57,00	23,55	17,96

Tablo 4.3.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin Beden imgelerinin yaşam niteliğine etkisi (BİYNEÖ) puanları 23,55 (ss=17,96) olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek minimum ve maksimum puanlar göz önünde

bulundurulduğunda araştırmaya katılan kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin pozitif görünümlü ve yüksek düzeyde olduğu (Demiralp ve ark.2015). söylenebilir.

Tablo 4.4.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis- H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	İHL	303	254,70	7,85	2	0,020
	FL	112	229,08			
	OL	68	206,68			
	Total	483				

Tablo 4.4.1. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo 4.4.2: BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Puanlarının Okul Türüne Göre Farklaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Okul Türü	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
İHL	303	213,98	64835,50	15156,50	-1,67	0,094
FL	112	191,83	21484,50			
Total	415					
İHL	303	192,72	58395,00	8265,00	-2,55	0,011
OL	68	156,04	10611,00			
Total	371					
FL	112	93,75	10500,50	3443,50	-1,08	0,281
OL	68	85,14	5789,50			
Total	180					

Tablo 4.4.2. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, İmam Hatip Liseleri ve Özel liseler arasında İmam hatip

liseliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir ($p = 0,011$).

Diğer alt gruplar arasındaki farklılaşma istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.4.3: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Günlük Yaşantı	İHL	303	251,03			
	FL	112	238,17	5,38	2	0,068
	OL	68	208,10			
	Total	483				

Tablo 4.4.3. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin, BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.4.4: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Karşı Cinsle Etkileşim	İHL	303	248,48			
	FL	112	228,43	1,87	2	0,393
	OL	68	235,46			
	Total	483				

Tablo 4.4.4. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin, BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.4.5: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	İHL	303	261,38	19,77	2	0,000
	FL	112	225,58			
	OL	68	182,70			
	Total	483				

Tablo 4.4.5. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış/Tutum Alt Boyutu puanlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,001$).

Tablo 4.5.6: Davranış ve Tutum Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Okul türü	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
İHL	303	216,70	65659,50	14332,50	-2,44	0,015
FL	112	184,47	20660,50			
Total	415					
İHL	303	196,68	59594,50	7065,50	-4,06	0,000
OL	68	138,40	9411,50			
Total	371					
FL	112	97,61	10932,00	3012,00	-2,36	0,019
OL	68	78,79	5358,00			
Total	180					

Tablo 4.5.6. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNEÖ Davranış/tutum puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, Davranış/tutum Puanlarında, İHL ile FL arasında İHL öğrencileri lehine $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,015$), İHL'ri ile ÖL'ler arasında İHL lehine

$p < 0,001$ düzeyinde ($p = 0,000$) ve FL ile ÖL öğrencileri arasında FL öğrencileri lehine $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,019$) anlamlı farklılaşma tespit edildiğini göstermektedir.

Tablo 4.5.7: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
BİYNEÖ Toplam	İHL	303	257,46	12,08	2	0,002
	FL	112	227,71			
	OL	68	196,63			
	Total	483				

Tablo 4.5.7. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Toplam puanlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,01$).

Tablo 4.5.8: BİYNEÖ Toplam Puanlarının Okul Türüne Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Okul türü	<i>N</i>	$\bar{X}_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
İHL	303	216,70	65659,50	14332,50	-2,44	0,015
FL	112	184,47	20660,50			
Total	415					
İHL	303	196,68	59594,50	7065,50	-4,06	0,000
OL	68	138,40	9411,50			
Total	371					
FL	112	97,61	10932,00	3012,00	-2,36	0,019
OL	68	78,79	5358,00			
Total	180					

Tablo 4.5.8.

Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNEÖ Toplam Okul Türüne Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, BİYNEÖ

Toplam Puanlarında, İHL ile FL arasında İHL öğrencileri lehine $p < 0,05$ düzeyinde ($p = 0,049$), İHL'ri ile ÖL'ler arasında İHL lehine $p < 0,01$ düzeyinde ($p = 0,001$) FL ile ÖL öğrencileri arasında ise Fen Liseliler lehine $p < 0,05$ anlamlı ($p = 0,019$) farklılaşma tespit edildiğini göstermektedir.

Tablo 4.5.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	9,00	163	249,70			
	10,00	179	253,17	5,68	3	0,129
	11,00	109	221,49			
	12,00	32	210,20			
	Total	483				

Tablo 4.5.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.5.2: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	9,00	163	258,55			
	10,00	179	252,23	12,25	3	0,007
	11,00	109	202,10			
	12,00	32	236,39			
	Total	483				

Tablo 4.5.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi

sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p<0,01$).

Tablo 4.5.3: Günlük Yaşantı Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sınıf	<i>N</i>	$\bar{X}_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
9,00	163	173,85	28338,00	14205,00	-0,42	0,674
10,00	179	169,36	30315,00			
Total	342					
9,00	163	149,22	24323,00	6810,00	-3,27	0,001
11,00	109	117,48	12805,00			
Total	272					
9,00	163	99,48	16214,50	2367,50	-0,83	0,409
12,00	32	90,48	2895,50			
Total	195					
10,00	179	155,82	27891,50	7729,50	-2,96	0,003
11,00	109	125,91	13724,50			
Total	288					
10,00	179	107,06	19163,00	2675,00	-0,60	0,552
12,00	32	100,09	3203,00			
Total	211					
11,00	109	68,71	7489,00	1494,00	-1,23	0,218
12,00	32	78,81	2522,00			
Total	141					

Tablo 4.5.3. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNEÖ Günlük yaşantı puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, Günlük Yaşantı Puanlarında 9. ile 11. Sınıflar arasında 9. Sınıflar lehine $p<0,01$ düzeyinde, 10 ile 11. Sınıflar arasında 10. Sınıflar lehine $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmediğini göstermektedir ($p<0,01$).

Diğer sınıf grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.5.4: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	9,00	163	225,94			
	10,00	179	254,64	3,73	3	0,293
	11,00	109	243,31			
	12,00	32	248,64			
	Total	483				

Tablo 4.5.4. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.5.5: BİYNE Ölçeğinin Davranış/Tutum Alt Boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış/Tutum	9,00	163	259,92			
	10,00	179	250,49	14,64	3	0,002
	11,00	109	223,30			
	12,00	32	166,92			
	Total	483				

Tablo 4.5.5. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış/Tutum Alt Boyutu puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,001$).

Tablo 4.5.6: Davranış ve Tutum Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sınıf	<i>N</i>	$\bar{X}_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
9,00	163	175,17	28553,00	13990,00	-0,66	0,511
10,00	179	168,16	30100,00			
Total	342					
9,00	163	144,79	23600,50	7532,50	-2,13	0,033
11,00	109	124,11	13527,50			
Total	272					
9,00	163	103,96	16946,00	1636,00	-3,34	0,001
12,00	32	67,63	2164,00			
Total	195					
10,00	179	150,77	26987,00	8634,00	-1,64	0,101
11,00	109	134,21	14629,00			
Total	288					
10,00	179	111,57	19970,50	1867,50	-3,14	0,002
12,00	32	74,86	2395,50			
Total	211					
11,00	109	74,98	8173,00	1310,00	-2,14	0,032
12,00	32	57,44	1838,00			
Total	141					

Tablo 4.5.6. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNEÖ davranış/tutum puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney

U testi sonucunda, Davranış/tutum Puanlarında 9. ile 11. Sınıflar arasında 9. Sınıflar lehine $p<0,05$ düzeyinde, 9 ile 12. Sınıflar arasında 9. Sınıflar lehine $p<0,01$ düzeyinde, 10 ile 12. Sınıflar arasında 10. Sınıflar lehine lehine $p<0,01$ düzeyinde, 11 ile 12. Sınıflar arasında 11. Sınıflar lehine $p<0,05$ düzeyinde $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer sınıf grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.5.7: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
BİYNEÖ	163	250,72			
9,00					
Toplam	179	256,12	8,40	3	0,038
10,00	109	217,16			
11,00	32	203,19			
12,00					
Total	483				

Tablo 4.5.7. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Toplam puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p<0,05$).

Tablo 4.5.8: BİYNEÖ Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sınıf	<i>N</i>	<i>X_{sıra}</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
9,00	163	169,25	27587,00	14221,00	-0,40	0,687
10,00	179	173,55	31066,00			
Total	342					
9,00	163	144,27	23515,50	7617,50	-1,99	0,046
11,00	109	124,89	13612,50			
Total	272					
9,00	163	101,21	16497,50	2084,50	-1,79	0,073
12,00	32	81,64	2612,50			
Total	195					
10,00	179	153,13	27411,00	8210,00	-2,26	0,024
11,00	109	130,32	14205,00			
Total	288					
10,00	179	109,43	19588,50	2249,50	-1,93	0,053
12,00	32	86,80	2777,50			
Total	211					
11,00	109	71,95	7843,00	1640,00	-0,51	0,609
12,00	32	67,75	2168,00			
Total	141					

Tablo 4.5.8. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNEÖ Toplam puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, BİYNEÖ Toplam Puanlarında 9. ile 11. Sınıflar arasında 9. Sınıflar lehine $p < 0,05$ düzeyinde, 10 ile 11. Sınıflar arasında 10. Sınıflar lehine $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Diğer sınıf grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 4.6.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	Okuryazar değil	14	250,82			
	Okuryazar	96	243,41	3,43	5	0,633
	Ortaokul	137	254,15			
	Lise	116	240,88			
	Üniversite	111	223,55			
	Lisansüstü	9	270,39			
	Total	483				

Tablo 4.6.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi Sonuçları Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.6.2: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	Okuryazar değil	14	234,93			
	Okuryazar	96	253,22	5,57	5	0,350
	Ortaokul	137	250,12			
	Lise	116	248,61			
	Üniversite	111	215,19			
	Lisansüstü	9	255,11			
	Total	483				

Tablo 4.6.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis

Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.6.3: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	Okuryazar değil	14	233,96			
	Okuryazar	96	246,27	1,99	5	0,850
	Ortaokul	137	234,43			
	Lise	116	247,73			
	Üniversite	111	238,58			
	Lisansüstü	9	292,61			
	Total		483			

Tablo 4.6.3. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.6.4: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	Okuryazar değil	14	239,46			
	Okuryazar	96	238,90	11,04	5	0,051
	Ortaokul	137	256,45			
	Lise	116	234,03			
	Üniversite	111	225,19			
	Lisansüstü	9	369,22			
	Total		483			

Tablo 4.6.4. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu puanlarının, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.6.5: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
BİYNEÖ Toplam	Okuryazar değil	14	245,14			
	Okuryazar	96	248,93	4,84	5	0,436
	Ortaokul	137	250,99			
	Lise	116	239,84			
	Üniversite	111	221,87			
	Lisansüstü	9	302,50			
	Total	483				

Tablo 4.6.5. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği toplam puanlarının, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.7.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	Okuryazar değil	14	220,30			
	Okuryazar	96	251,44	1,25	5	0,940
	Ortaokul	137	245,57			
	Lise	116	245,65			
	Üniversite	111	233,50			
	Lisansüstü	9	245,03			
	Total	483				

Tablo 4.7.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.7.2: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	Okuryazar değil	14	235,50			
	Okuryazar	96	271,56	7,39	5	0,194
	Ortaokul	137	225,31			
	Lise	116	257,24			
	Üniversite	111	228,13			
	Lisansüstü	9	250,63			
	Total	483				

Tablo 4.7.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.7.3: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	Okuryazar değil	14	164,25			
	Okuryazar	96	248,06	5,49	5	0,360
	Ortaokul	137	239,93			
	Lise	116	246,24			
	Üniversite	111	235,80			
	Lisansüstü	9	275,71			
	Total	483				

Tablo 4.7.3. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.7.4: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	Okuryazar değil	14	290,70			
	Okuryazar	96	233,58	4,56	5	0,471
	Ortaokul	137	242,08			
	Lise	116	255,78			
	Üniversite	111	227,85			
	Lisansüstü	9	256,82			
	Total	483				

Tablo 4.7.4. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu puanlarının, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.7.5: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
BİYNEÖ Toplam	Okuryazar değil	14	221,95			
	Okuryazar	96	256,60	2,86	5	0,722
	Ortaokul	137	236,46			
	Lise	116	250,77			
	Üniversite	111	231,00			
	Lisansüstü	9	257,68			
	Total	483				

Tablo 4.7.5. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği toplam puanlarının, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>,05$).

Tablo 4.8.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	Çekirdek	421	242,75	0,66	2	0,719
	Geniş	47	229,38			
	Tek ebeveynli	15	260,40			
	Toplam	483				

Tablo 4.8.1. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, Aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.8.2: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	Çekirdek	421	243,32	0,91	2	0,634
	Geniş	47	225,19			
	Tek ebeveynli	15	257,73			
	Toplam	483				

Tablo 4.8.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, Aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi

sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.8.3: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	Çekirdek	421	240,33			
	Geniş	47	242,04	1,75	2	0,416
	Tek ebeveynli	15	288,80			
	Toplam	483				

Tablo 4.8.3. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, Aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.8.4: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	Çekirdek	421	244,14			
	Geniş	47	220,95	1,20	2	0,549
	Tek ebeveynli	15	247,83			
	Toplam	483				

Tablo 4.8.4. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu puanlarının, aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.8.5: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
BİYNEÖ Toplam	Çekirdek	421	243,36	1,37	2	0,505
	Geniş	47	222,51			
	Tek ebeveynli	15	265,03			
	Toplam	483				

Tablo 4.8.5. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği toplam puanlarının, aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.9.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	Otoriter	52	210,51	29,79	4	0,000
	İlgisiz	12	56,58			
	Koruyucu	293	243,55			
	Demokratik	108	274,38			
	Bağımlı	18	237,11			
	Toplam	483				

Tablo 4.9.1. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları

arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir (p<0,001).

Tablo 4.9.2: BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarına Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu	N	X_{sıra}	ST	U	Z	P
Otoriter	52	36,74	1910,50	91,50	-3,80	0,000
İlgisiz	12	14,13	169,50			
Total	64					
Otoriter	52	152,09	7908,50	6530,50	-1,64	0,100
Koruyucu	293	176,71	51776,50			
Total	345					
Otoriter	52	66,75	3471,00	2093,00	-2,61	0,009
Demokratik	108	87,12	9409,00			
Total	160					
Otoriter	52	34,43	1790,50	412,50	-0,75	0,455
Bağımlı	18	38,58	694,50			
Total	70					
İlgisiz	12	36,79	441,50	363,50	-4,67	0,000
Koruyucu	293	157,76	46223,50			
Total	305					
İlgisiz	12	16,88	202,50	124,50	-4,59	0,000
Demokratik	108	65,35	7057,50			
Total	120					
İlgisiz	12	8,29	99,50	21,50	-3,67	0,000
Bağımlı	18	20,31	365,50			
Total	30					
Koruyucu	293	193,80	56782,00	13711,00	-2,05	0,040

Demokratik	108	220,55	23819,00			
Total	401					
Koruyucu	293	156,28	45791,00	2554,00	-0,22	0,822
Bağımlı	18	151,39	2725,00			
Total	311					
Demokratik	108	64,86	7005,00	825,00	-1,03	0,304
Bağımlı	18	55,33	996,00			
Total	126					

Tablo 4.9.2. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik değeri alt boyutu puanlarının çocuklukta algılanan ebeveyn tutumları değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, kendilik değeri alt boyutu puanlarında; otoriter tutumlar ile ilgisiz tutumlar arasında otoriter tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, otoriter tutumlar ile demokrat tutumlar arasında demokrat tutumlar lehine $p<0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında koruyucu tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile bağımlı tutumlar arasında bağımlı tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, koruyucu tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer Çocuklukta Ebeveyn Tutum grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.9.3: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	Otoriter	52	196,62			
	İlgisiz	12	63,04	29,05	4	0,000
	Koruyucu	293	249,19			
	Demokratik	108	265,04			
	Bağımlı	18	237,22			
	Toplam		483			

Tablo 4.9.3. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,001$).

Tablo: 4.9.4: BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu	<i>N</i>	<i>X_{sıra}</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Otoriter	52	36,32	1888,50	113,50	-3,42	0,001
İlgisiz	12	15,96	191,50			
Total	64					
Otoriter	52	140,00	7280,00	5902,00	-2,59	0,010
Koruyucu	293	178,86	52405,00			
Total	345					
Otoriter	52	65,86	3424,50	2046,50	-2,78	0,005
Demokratik	108	87,55	9455,50			
Total	160					
Otoriter	52	33,94	1765,00	387,00	-1,09	0,276
Bağımlı	18	40,00	720,00			
Total	70					
İlgisiz	12	40,33	484,00	406,00	-4,52	0,000
Koruyucu	293	157,61	46181,00			
Total	305					
İlgisiz	12	17,50	210,00	132,00	-4,52	0,000
Demokratik	108	65,28	7050,00			
Total	120					
İlgisiz	12	8,75	105,00	27,00	-3,43	0,001
Bağımlı	18	20,00	360,00			
Total	30					
Koruyucu	293	197,20	57779,50	14708,50	-1,08	0,279
Demokratik	108	211,31	22821,50			
Total	401					

Koruyucu	293	156,52	45859,00	2486,00	-0,41	0,683
Bağımlı	18	147,61	2657,00			
Total	311					
Demokratik	108	64,40	6955,00	875,00	-0,68	0,498
Bağımlı	18	58,11	1046,00			
Total	126					

Tablo 4.9.4. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin, BİYNE Ölçeği günlük yaşantı alt boyutu puanlarının çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, günlük yaşantı puanlarında; otoriter tutumlar ile ilgisiz tutumlar arasında otoriter tutum görenler lehine $p<0,01$ düzeyinde, otoriter tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında koruyucu tutum görenler lehine $p<0,05$ düzeyinde, otoriter tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p<0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında koruyucu tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p<0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile bağımlı tutumlar arasında bağımlı tutum görenler lehine $p<0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Diğer Çocuklukta Ebeveyn Tutum grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.9.5: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	Otoriter	52	260,57			
	İlgisiz	12	129,83	10,72	4	0,030
	Koruyucu	293	249,08			
	Demokratik	108	229,95			
	Bağımlı	18	220,19			
	Toplam	483				

Tablo 4.9.5. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo: 4.9.6: BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
	Otoriter	52	35,73	1858,00	144,00	-2,90
İlgisiz	12	18,50	222,00			
Total	64					
Otoriter	52	179,54	9336,00	7278,00	-0,51	0,607
Koruyucu	293	171,84	50349,00			
Total	345					

Otoriter	52	87,66	4558,50	2435,50	-1,36	0,173
Demokratik	108	77,05	8321,50			
Total	160					
Otoriter	52	37,13	1931,00	383,00	-1,15	0,251
Bağımlı	18	30,78	554,00			
Total	70					
İlgisiz	12	83,38	1000,50	922,50	-2,80	0,005
Koruyucu	293	155,85	45664,50			
Total	305					
İlgisiz	12	36,50	438,00	360,00	-2,53	0,012
Demokratik	108	63,17	6822,00			
Total	120					
İlgisiz	12	10,96	131,50	53,50	-2,32	0,020
Bağımlı	18	18,53	333,50			
Total	30					
Koruyucu	293	205,22	60128,00	14587,00	-1,20	0,229
Demokratik	108	189,56	20473,00			
Total	401					
Koruyucu	293	157,17	46052,00	2293,00	-0,93	0,352
Bağımlı	18	136,89	2464,00			
Total	311					
Demokratik	108	63,67	6876,00	954,00	-0,13	0,900
Bağımlı	18	62,50	1125,00			
Total	126					

Tablo 4.9.6. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği karşı cinsle etkileşim alt boyutu puanlarının çocuklukta algılanan ebeveyn tutumlarına göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, karşı cinsle etkileşim puanlarında; otoriter tutumlar ile ilgisiz tutumlar arasında otoriter tutum görenler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında

koruyucu tutum görenler lehine $p<0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p<0,05$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile bağımlı tutumlar arasında bağımlı tutum görenler lehine $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmediğini göstermektedir.

Diğer Çocuklukta Ebeveyn Tutum grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.9.7: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	Otoriter	52	230,35			
	İlgisiz	12	116,63	11,17	4	0,025
	Koruyucu	293	244,19			
	Demokratik	108	251,96			
	Bağımlı	18	263,92			
	Toplam	483				

Tablo 4.9.7. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu puanlarının, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p<0,05$).

Tablo 4.9.8: BİYNE Ölçeği Davranış ve Tutum Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumları Değişkenine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumları	<i>N</i>	<i>X_{sıra}</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
Otoriter	52	35,60	1851,00	151,00	-2,78	0,005
İlgisiz	12	19,08	229,00			
Total	64					
Otoriter	52	164,49	8553,50	7175,50	-0,67	0,503
Koruyucu	293	174,51	51131,50			
Total	345					
Otoriter	52	75,19	3910,00	2532,00	-1,01	0,313
Demokratik	108	83,06	8970,00			
Total	160					
Otoriter	52	34,57	1797,50	419,50	-0,65	0,513
Bağımlı	18	38,19	687,50			
Total	70					
İlgisiz	12	75,92	911,00	833,00	-3,10	0,002
Koruyucu	293	156,16	45754,00			
Total	305					
İlgisiz	12	29,96	359,50	281,50	-3,22	0,001
Demokratik	108	63,89	6900,50			
Total	120					
İlgisiz	12	11,17	134,00	56,00	-2,21	0,027
Bağımlı	18	18,39	331,00			
Total	30					
Koruyucu	293	199,29	58391,50	15320,50	-0,49	0,625
Demokratik	108	205,64	22209,50			
Total	401					
Koruyucu	293	155,23	45482,50	2411,50	-0,61	0,541

Bağımlı	18	168,53	3033,50			
Total	311					
Demokratik	108	62,87	6789,50	903,50	-0,48	0,632
Bağımlı	18	67,31	1211,50			
Total	126					

Tablo 4.9.8. BİYNEÖ davranış ve tutum puanlarının çocuklukta algılanan ebeveyn tutumuna göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, Davranış ve tutum puanlarında; otoriter tutumlar ile ilgisiz tutumlar arasında otoriter tutum görenler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında koruyucu tutum görenler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile bağımlı tutumlar arasında bağımlı tutum görenler lehine $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer Çocuklukta Ebeveyn Tutum grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.9.9: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
BİYNE Ölçeği Toplam	Otoriter	52	214,70			
	İlgisiz	12	58,46	25,18	4	0,000
	Koruyucu	293	247,03			
	Demokratik	108	261,11			
	Bağımlı	18	246,72			
	Toplam	483				

Tablo 4.9.9. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği toplam puanlarının, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,001$).

Tablo 4.9.10: BİYNE Ölçeği Toplam Puanlarının Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumları Değişkenine Göre BİYNEÖ Toplam Puanlarının Çocuklukta Ebeveyn Tutumlarına Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumu	<i>N</i>	<i>X_{sıra}</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Otoriter	52	36,85	1916,00	86,00	-3,89	0,000
İlgisiz	12	13,67	164,00			
Total	64					
Otoriter	52	153,36	7974,50	6596,50	-1,54	0,123
Koruyucu	293	176,49	51710,50			
Total	345					
Otoriter	52	69,67	3623,00	2245,00	-2,05	0,040
Demokratik	108	85,71	9257,00			
Total	160					
Otoriter	52	34,33	1785,00	407,00	-0,82	0,412
Bağımlı	18	38,89	700,00			
Total	70					
İlgisiz	12	38,71	464,50	386,50	-4,58	0,000
Koruyucu	293	157,68	46200,50			
Total	305					
İlgisiz	12	17,00	204,00	126,00	-4,57	0,000
Demokratik	108	65,33	7056,00			
Total	120					
İlgisiz	12	8,58	103,00	25,00	-3,52	0,000
Bağımlı	18	20,11	362,00			
Total	30					

Koruyucu	293	197,82	57961,50	14890,50	-0,90	0,365
Demokratik	108	209,63	22639,50			
Total	401					
Koruyucu	293	156,04	45719,50	2625,50	-0,03	0,975
Bağımlı	18	155,36	2796,50			
Total	311					
Demokratik	108	63,94	6905,50	924,50	-0,33	0,740
Bağımlı	18	60,86	1095,50			
Total	126					

Tablo 4.9.10. BİYNEÖ toplam puanlarının çocuklukta algılanan ebeveyn tutumları değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, BİYNEÖ Toplam Puanlarında; otoriter tutumlar ile ilgisiz tutumlar arasında otoriter tutum görenler lehine $p < 0,001$ düzeyinde, otoriter tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile koruyucu tutumlar arasında koruyucu tutum görenler lehine $p < 0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile demokratik tutumlar arasında demokratik tutum görenler lehine $p < 0,001$ düzeyinde, ilgisiz tutumlar ile bağımlı tutumlar arasında bağımlı tutum görenler lehine $p < 0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer Çocuklukta Ebeveyn Tutum grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.10.1: BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri Alt Boyutu Puanlarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendilik değeri	Düşük	11	129,50			
	Ortanın altı	24	211,94	11,37	4	0,023
	Orta	301	240,30			
	Ortanın üstü	130	254,87			
	Yüksek	17	288,97			
	Toplam	483				

Tablo 4.10.1. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu puanlarının, sosyoekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo 4.10.2: Kendilik Değeri Puanlarının Sosyo Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sosyo-ekonomik durum	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
Düşük	11	14,36	158,00	92,00	-1,42	0,155
Ortanın altı	24	19,67	472,00			
Total	35					
Düşük	11	86,18	948,00	882,00	-2,64	0,008
Orta	301	159,07	47880,00			
Total	312					
Düşük	11	37,64	414,00	348,00	-2,83	0,005
Ortanın üstü	130	73,82	9597,00			
Total	141					

Düşük	11	9,32	102,50	36,50	-2,70	0,007
Yüksek	17	17,85	303,50			
Total	28					
Ortanın altı	24	145,31	3487,50	3187,50	-0,96	0,337
Orta	301	164,41	49487,50			
Total	325					
Ortanın altı	24	65,85	1580,50	1280,50	-1,40	0,163
Ortanın üstü	130	79,65	10354,50			
Total	154					
Ortanın altı	24	18,60	446,50	146,50	-1,53	0,127
Yüksek	17	24,38	414,50			
Total	41					
Orta	301	212,06	63831,00	18380,00	-1,00	0,317
Ortanın üstü	130	225,12	29265,00			
Total	431					
Orta	301	157,76	47484,50	2033,50	-1,43	0,154
Yüksek	17	190,38	3236,50			
Total	318					
Ortanın üstü	130	72,78	9461,00	946,00	-0,97	0,334
Yüksek	17	83,35	1417,00			
Total	147					

Tablo 4.10.2. BİYNE Ölçeği kendilik değeri puanlarının Sosyo-ekonomik duruma göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, Kendilik Değeri Puanlarında; düşük gelirliler ile orta gelirliler arasında orta gelirliler lehine $p < 0,001$ düzeyinde, düşük gelirliler ile ortanın üstü gelirliler arasında ortanın üstü gelirliler lehine $p < 0,001$ düzeyinde, düşük gelirliler ile yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer gelir grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.10.3: BİYNE Ölçeğinin Günlük Yaşantı Alt Boyutu Puanlarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Günlük Yaşantı	Düşük	11	124,95			
	Ortanın altı	24	191,19	18,27	4	0,001
	Orta	301	237,57			
	Ortanın üstü	130	262,48			
	Yüksek	17	311,38			
	Toplam	483				

Tablo 4.10.3. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu puanlarının, sosyoekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,01$).

Tablo 4.10.4: Günlük Yaşantı Puanlarının Sosyo Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sosyo-ekonomik Durum	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
Düşük	11	15,82	174,00	108,00	-0,85	0,393
Ortanın altı	24	19,00	456,00			
Total	35					
Düşük	11	82,86	911,50	845,50	-2,76	0,006
Orta	301	159,19	47916,50			
Total	312					

Düşük	11	36,18	398,00	332,00	-2,95	0,003
Ortanın üstü	130	73,95	9613,00			
Total	141					
Düşük	11	8,09	89,00	23,00	-3,33	0,001
Yüksek	17	18,65	317,00			
Total	28					
Ortanın altı	24	134,23	3221,50	2921,50	-1,56	0,118
Orta	301	165,29	49753,50			
Total	325					
Ortanın altı	24	57,75	1386,00	1086,00	-2,37	0,018
Ortanın üstü	130	81,15	10549,00			
Total	154					
Ortanın altı	24	17,71	425,00	125,00	-2,10	0,036
Yüksek	17	25,65	436,00			
Total	41					
Orta	301	209,35	63015,50	17564,50	-1,69	0,091
Ortanın üstü	130	231,39	30080,50			
Total	431					
Orta	301	156,73	47175,00	1724,00	-2,27	0,023
Yüksek	17	208,59	3546,00			
Total	318					
Ortanın üstü	130	72,50	9424,50	909,50	-1,19	0,235
Yüksek	17	85,50	1453,50			
Total	147					

Tablo 4.10.4. Günlük Yaşantı Puanlarının sosyoekonomik durum değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, Günlük Yaşantı Puanlarında; Düşük gelirli ile orta gelirli arasında orta gelirli lehine $p < 0,01$ düzeyinde, Düşük gelirli ile ortanın üstü gelirli arasında ortanın üstü gelirli lehine $p < 0,01$ düzeyinde, Düşük gelirli ile yüksek gelirli arasında yüksek gelirli lehine $p < 0,01$ düzeyinde, Ortanın altı gelirli ile ortanın üstü

gelirliiler arasında ortanın üstü gelirliiler lehine $p<0,05$ düzeyinde, Ortanın altı gelirliiler ile yüksek gelirliiler arasında yüksek gelirliiler lehine $p<0,05$ düzeyinde, Orta ve yüksek gelirliiler arasında yüksek gelirliiler lehine $p<0,05$ düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer gelir grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.10.5: BİYNE Ölçeğinin Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Puanlarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Karşı Cinsle Etkileşim	Düşük	11	186,91			
	Ortanın altı	24	221,02	15,25	4	0,004
	Orta	301	229,88			
	Ortanın üstü	130	267,46			
	Yüksek	17	327,15			
	Toplam	483				

Tablo 4.10.5. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, sosyoekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p<0,01$).

Tablo 4.10.6: BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Puanlarının Sosyo Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sosyo-ekonomik Durum	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
Düşük	11	16,73	184,00	118,00	-0,50	0,617
Ortanın altı	24	18,58	446,00			

Total	35					
Düşük	11	129,82	1428,00	1362,00	-1,00	0,317
Orta	301	157,48	47400,00			
Total	312					
Düşük	11	48,64	535,00	469,00	-1,90	0,058
Ortanın üstü	130	72,89	9476,00			
Total	141					
Düşük	11	9,73	107,00	41,00	-2,48	0,013
Yüksek	17	17,59	299,00			
Total	28					
Ortanın altı	24	157,15	3771,50	3471,50	-0,32	0,751
Orta	301	163,47	49203,50			
Total	325					
Ortanın altı	24	65,46	1571,00	1271,00	-1,44	0,149
Ortanın üstü	130	79,72	10364,00			
Total	154					
Ortanın altı	24	17,33	416,00	116,00	-2,34	0,020
Yüksek	17	26,18	445,00			
Total	41					
Orta	301	205,83	61955,00	16504,00	-2,58	0,010
Ortanın üstü	130	239,55	31141,00			
Total	431					
Orta	301	156,11	46988,50	1537,50	-2,77	0,006
Yüksek	17	219,56	3732,50			
Total	318					
Ortanın üstü	130	71,80	9334,00	819,00	-1,74	0,082
Yüksek	17	90,82	1544,00			
Total	147					

Tablo 4.10.6. BİYNEÖ karşı cinsle etkileşim puanlarının sosyo-ekonomik durum değişkenine göre farklılaşmasını sınamak için Yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, karşı cinsle etkileşim puanlarında; düşük gelirliler ile yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, Ortanın altı gelirliler ile yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, Orta ve ortanın üstü gelirliler arasında ortanın üstü gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Orta ve yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildiğini göstermektedir.

Diğer gelir grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.10.7: BİYNE Ölçeğinin Davranış ve Tutum Alt Boyutu Puanlarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış ve Tutum	Düşük	11	183,32			
	Ortanın altı	24	236,75	3,46	4	0,484
	Orta	301	240,45			
	Ortanın üstü	130	246,48			
	Yüksek	17	280,53			
	Toplam	483				

Tablo 4.10.7. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin BİYNE Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu puanlarının, sosyoekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını göstermektedir ($p > 0,05$).

Tablo 4.10.8: BİYNE Ölçeğinin Toplam Puanlarının Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar		<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
BİYNE Ölçeği Toplam	Düşük	11	140,18			
	Ortanın altı	24	210,63	13,41	4	0,009
	Orta	301	237,22			
	Ortanın üstü	130	258,40			
	Yüksek	17	311,32			
	Toplam	483				

Tablo 4.10.8. Çalışma grubunu oluşturan kız ergenlerin BİYNE Ölçeği toplam puanlarının, sosyoekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,01$).

Tablo 4.10.9: BİYNEÖ Toplam Puanlarının Sosyo Ekonomik Duruma Göre Farklaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi

Sosyo ekonomik durum	<i>N</i>	$X_{sıra}$	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>P</i>
Düşük	11	14,91	164,00	98,00	-1,21	0,227
Ortanın altı	24	19,42	466,00			
Total	35					
Düşük	11	94,00	1034,00	968,00	-2,34	0,019
Orta	301	158,78	47794,00			
Total	312					
Düşük	11	40,14	441,50	375,50	-2,61	0,009
Ortanın üstü	130	73,61	9569,50			
Total	141					
Düşük	11	9,14	100,50	34,50	-2,78	0,005
Yüksek	17	17,97	305,50			
Total	28					

Ortanın altı	24	146,75	3522,00	3222,00	-0,88	0,379
Orta	301	164,30	49453,00			
Total	325					
Ortanın altı	24	64,17	1540,00	1240,00	-1,59	0,111
Ortanın üstü	130	79,96	10395,00			
Total	154					
Ortanın altı	24	17,79	427,00	127,00	-2,04	0,041
Yüksek	17	25,53	434,00			
Total	41					
Orta	301	210,28	63294,00	17843,00	-1,45	0,147
Ortanın üstü	130	229,25	29802,00			
Total	431					
Orta	301	156,87	47216,50	1765,50	-2,15	0,031
Yüksek	17	206,15	3504,50			
Total	318					
Ortanın üstü	130	72,08	9370,50	855,50	-1,51	0,131
Yüksek	17	88,68	1507,50			
Total	147					

Tablo 4.10.9. BİYNEÖ Toplam Puanlarının Çocuklukta Ebeveyn Tutumlarına Göre Farklılaşmasını Sınamak İçin Yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, BİYNEÖ Toplam Puanlarında; Düşük gelirliler ile orta gelirliler arasında orta gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, Düşük gelirliler ile ortanın üstü gelirliler arasında ortanın üstü gelirliler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, Düşük gelirliler ile yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,01$ düzeyinde, Ortanın altı gelirliler ile yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, Orta ve yüksek gelirliler arasında yüksek gelirliler lehine $p < 0,05$ düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Diğer gelir grupları arasındaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.11.1: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne Formunun ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Kendilik Değeri		
	N	r	P
EAKH	483	,113	p<0,05
AOYKH	483	-,034	p>,05
TGYBKH	483	-,102	p<0,05
DYKH	483	,183	p>,05
AHETÖ	483	-,111	p<0,05

Tablo 4.11.1. Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Kendilik Değeri Alt Boyutu ile annelerin Etik-Ahlaki Konularda Helikopterlik (EAKH) tutumu ile $r = -,113$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,013$), annelerin Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik (TGYBKH) tutumu ile $r = -,102$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,025$) Annelerin Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Toplam Puanı ile $r = -,111$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,014$) bulunmuştur. Annelerin Akademik/Okul Yaşamı Konularında (AOKHY) ve Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında (DYKH) helikopter tutumları ile ilişkileri anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.11.2: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne Formunun ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Günlük Yaşantı		
	N	r	P
EAKH	483	-,104	p<0,05
AOYKH	483	-,066	p>,05
TGYBKH	483	-,125	p<0,01
DYKH	483	-,063	p>,05
AHETÖ	483	-,123	p<0,01

Tablo 4.11.2.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu ile Annelerin Etik-Ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) tutumu ile $r = -,104$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,022$), Annelerin Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) tutumu ile $r = -,125$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ($p = ,006$) Annelerin Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Toplam Puanı ile $r = -,123$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ($p = ,007$) bulunmuştur. Annelerin Akademik / okul yaşamı konularında (AOKHY) ve Duygusal-kişisel yaşam alanında (DYKH) helikopter tutumları ile ilişkileri anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.11.3: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne Formunun ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim		
	N	r	P
EAKH	483	-,028	$p > ,05$
AOYKH	483	-,016	$p > ,05$
TGYBKH	483	-,021	$p > ,05$
DYKH	483	-,031	$p > ,05$
AHETÖ	483	-,030	$p > ,05$

Tablo 4.11.3'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği ile Karşı Cinsle Etkileşim alt boyutu ile annelerin helikopter davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.11.4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne Formunun ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Davranış ve Tutum		
	N	r	P
EAKH	483	-,013	p>,05
AOYKH	483	-,001	p>,05
TGYBKH	483	-,068	p>,05
DYKH	483	-,047	p>,05
AHETÖ	483	-,030	p>,05

Tablo 4.11.4.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği ile Davranış ve Tutum alt boyutu ile annelerin helikopter davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>,05).

Tablo 4.11.5: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne Formunun ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Toplam Puanının Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Toplam Puan		
	N	r	P
EAKH	483	-,092	p<0,05
AOYKH	483	-,046	p>,05
TGYBKH	483	-,101	p<0,05
DYKH	483	-,069	p>,05
AHETÖ	483	-,105	p<0,05

Tablo 4.11.5.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği BİYNEÖ toplam puanlarının; Annelerin Etik-Ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) tutumu ile $r = -,092$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,044$), Annelerin Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) tutumu ile $r = -,101$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = ,027$)

Annelerin Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Toplam Puanı ile $r = -0,105$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı ($p = 0,021$) bulunmuştur. Annelerin Akademik / okul yaşamı konularında (AOKHY) ve Duygusal-kişisel yaşam alanında (DYKH) helikopter tutumları ile ilişkileri anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.12.1: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Baba Formu ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Kendilik Değeri		
	N	r	P
EAKH	483	-,071	$p > ,05$
AOYKH	483	,090	$p < 0,05$
TGYBKH	483	,001	$p > ,05$
DYKH	483	,034	$p > ,05$
AHETÖ	483	-,001	$p > ,05$

Tablo 4.12.1’de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Kendilik Değeri Alt Boyutu ile babaların Akademik /Okul yaşamı konularında (AOKHY) helikopterlik tutumu ile $r = -0,090$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = 0,047$).

Tablo 4.12.2: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Baba Formu ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Günlük Yaşantı		
	N	r	P
EAKH	483	-,092	$p < 0,05$
AOYKH	483	,033	$p > ,05$
TGYBKH	483	-,038	$p > ,05$
DYKH	483	-,006	$p > ,05$
AHETÖ	483	-,045	$p > ,05$

Tablo 4.12.2.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu ile Babaların Etik-Ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) tutumu ile $r = -,092$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. ($p = ,043$).

Tablo 4.12.3: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Baba Formu ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim		
	N	r	P
EAKH	483	-,040	$p > ,05$
AOYKH	483	,039	$p > ,05$
TGYBKH	483	,025	$p > ,05$
DYKH	483	,003	$p > ,05$
AHETÖ	483	,002	$p > ,05$

Tablo 4.12.3.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği ile Karşı Cinsle Etkileşim alt boyutu ile babaların helikopter davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.12.4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Baba Formu ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Davranış ve Tutum		
	N	r	P
EAKH	483	-,060	$p > ,05$
AOYKH	483	,038	$p > ,05$
TGYBKH	483	,034	$p > ,05$
DYKH	483	,030	$p > ,05$
AHETÖ	483	-,020	$p > ,05$

Tablo 4.12.4.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği ile Davranış ve Tutum alt boyutu ile babaların helikopter davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.12.5: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Baba Formu ve Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Korelasyon Analizi Sonuçları

AHETÖ Alt Boyutları	BİYNEÖ Toplam Puan		
	N	r	P
EAKH	483	-,090	p<0,05
AOYKH	483	,064	p>,05
TGYBKH	483	,002	p>,05
DYKH	483	-,001	p>,05
AHETÖ	483	-,024	p>,05

Tablo 4.12.5.'de görüldüğü üzere, Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği BİYNEÖ toplam puanlarının; babanın Etik-Ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) tutumu ile $r= -,090$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p=,048$).

Tablo 4.13.1: Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

Duygusal Yeme Ölçeği Alt Boyutları	BİYNEÖ Kendilik Değeri		
	N	r	P
C-AAF	483	-,038	p>,05
C-DEP	483	,045	p>,05
C-UNS	483	-,019	p>,05
EES-C-T	483	-,022	p>,05

Tablo 4.13.1'de görüldüğü üzere, Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Kendilik Değeri Alt Boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.13.2: Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

Duygusal Yeme Ölçeği Alt Boyutları	BİYNEÖ Günlük Yaşantı		
	N	r	P
C-AAF	483	,004	p>,05
C-DEP	483	-,011	p>,05
C-UNS	483	,005	p>,05
EES-C-T	483	-,015	p>,05

Tablo 4.13.2.'de görüldüğü üzere, Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Günlük Yaşantı Alt Boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>,05).

Tablo 4.13.3: Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

Duygusal Yeme Ölçeği Alt Boyutları	BİYNEÖ Karşı Cinsle Etkileşim		
	N	r	P
C-AAF	483	-,018	p>,05
C-DEP	483	,027	p>,05
C-UNS	483	-,037	p>,05
EES-C-T	483	-,012	p>,05

Tablo 4.13.3.'de görüldüğü üzere, Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Karşı Cinsle Etkileşim Alt Boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>,05).

Tablo 4.13.4: Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu Korelasyon Analizi Sonuçları

Duygusal Yeme Ölçeği Alt Boyutları	BİYNEÖ Davranış ve Tutum		
	N	r	P
C-AAF	483	-,115	p<0,05
C-DEP	483	-,060	p>,05
C-UNS	483	-,096	p<0,05
EES-C-T	483	-,111	p>,05

Tablo 4.6.4'de görüldüğü üzere, Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Davranış ve Tutum Alt Boyutu arasında Duygusal Yeme alt boyutlarından Kaygı- öfke ve hayal kırıklığı ile $r = -,115$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = ,012$), Duygusal Yeme alt boyutlarından Huzursuz Davranışlar ile $r = -,096$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = ,035$), Duygusal Yeme (EES) toplam puanları ile $r = -,111$ büyüklüğündeki negatif (ters yönlü) ilişkisi $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = ,015$), Duygusal Yeme alt boyutlarından Depresif belirtiler ilişkisi anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 4.13.5: Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği Toplam Puanı Korelasyon Analizi Sonuçları

Duygusal Yeme Ölçeği Alt Boyutları	BİYNEÖ Toplam Puan		
	N	r	P
C-AAF	483	-,055	p>,05
C-DEP	483	-,006	p>,05
C-UNS	483	-,042	p>,05
EES-C-T	483	-,053	p>,05

Tablo 4.13.5.'de görüldüğü üzere, Duygusal Yeme Ölçeği ile Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > ,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA ve SONUÇLAR

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi okul türü değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri ve Davranış/Tutum alt boyutunda imam hatip lisesi kız ergenleri anlamlı bir farklılaşma göstermektedir. Davranış/Tutum alt boyutundaki maddeler incelendiğinde bu faktörün, kendi kendini kontrol edebilmekle ilgili olduğu görülmektedir.

Bu sonuç, imam hatip liseli kız ergenlerin beden imgelerini kabul etmekte sorun yaşamadıklarını, beden imgeleriyle barışık olduklarını göstermektedir.

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

9. ve 10. sınıfta öğrenim gören kız ergenlerin, 11. ve 12. sınıfa devam eden kız ergenlere göre BİYNE Ölçeği toplam puanlarında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşmanın, Orta Öğretime Temel Geçiş sürecinde bir sınav sürecinin içinden çıkarak, artık nihayet üst bir eğitim-öğretim kurumuna yerleşmiş olabileceklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yükseköğretime geçiş sürecinin daha çok gündemde olduğu 11. ve 12. sınıfla birlikte bir üst eğitim-öğretim kurumu için sınavlara hazırlık sürecine giren, geleceği hakkında daha fazla düşünmek ve sorumluluk almak durumunda kalan ergenlerin, günlük yaşantıları, görece önemini yitirmekte olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi annenin ve babanın eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin belirlenmesinde annenin ve babanın eğitim düzeyi önemli bir belirleyici değişken değildir. Aygör'ün 2010 yılında ergenlerde beden memnuniyeti konusunda yapmış olduğu çalışma da sonucu destekler niteliktedir. Ancak Aslangiray 2013 yılında yapmış olduğu araştırmada, annesi üniversite/yüksekokul mezunu üniversite öğrencilerinin, beden imajı puan ortalamalarının diğer iki grupta yer alan öğrencilerinkinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yüksekokul ya da üniversite mezunu kadınların, çalışma hayatına daha sık katılmalarının, sosyal mukayese yapabilecek çok daha fazla

ortamın varlığı ile açıklanabilir. Literatürde, baba eğitim düzeyi açısından ise öğrencilerin beden imajı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu konuda, baba eğitim düzeyinin beden imajını yordadığına ilişkin oldukça az sayıda çalışma bulunmaktadır (Aslangiray, 2013: 99).

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi aile tipi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin belirlenmesinde aile tipi önemli bir belirleyici değişken değildir.

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi çocuklukta algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Otoriter ve ilgisiz tutumlar arasında, otoriter tutum gören ergenlerin, ilgisiz bir anne-baba tutumundansa otoriter bir tutumun, beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin belirlenmesinde önemli bir tutum olduğu söylenebilir. Diğer tutumlara bakıldığında ise, demokratik anne-baba tutumunun, Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisinin belirlenmesinde önemli bir belirleyici olduğu görülmektedir. Demokratik tutumu benimseyen anne-babaların, çocuklarına öncelikle kuralları öğretmek, daha sonra ise o kurallara uymaları yönünde sorumluluklar vererek destekledikleri, sevgilerini herhangi bir şartlandırmaya bağlamayarak, onları oldukları gibi kabul etmeyi benimsemiş olmaları, ergenlerin kendilerini ve diğerlerini oldukları gibi kabul etmede ve uyum sağlamada önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Ailenin sosyo-ekonomik seviyesinin, kız ergenlerin beden imgesinin yaşam niteliklerine etkisinin belirlenmesinde önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Tüketmenin ve satın almanın, mutlulukla ilişkilendirildiği modern dönemde, bedeni giydirmek, var olmanın önemli bileşenlerinden biridir. Aynaya baktığında, kim olduğu ile ilgili ilk soruyu fiziksel görüntüsü üzerinden cevap bulmaya çalışan ergenlerin, sosyo-ekonomik seviyesinin yüksek olması demek, bedene yapılacak

yatırımlarına da daha çok alan açmakla ilişkilendirilebilir. Sadece kıyafet satın alma üzerinden değil aynı zamanda kozmetik ve estetik cerrahi ameliyatları ile bedenini ve görünüşünü, toplumca kabul edilebilecek daha ideal bir noktaya ulaştırabilmek ve sonrasında da bu oluşturulan imge ile yaşam niteliğinin daha da yükselmesi olarak da yorumlanabilir. Şahin'in 2018 yılında ergenlerle yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Şahin, ailelerinin sosyo-ekonomik seviyesi düşük olan ergenlerin, sosyo-ekonomik seviyesi orta ve yüksek olan ergenlerden, sosyal görünüş kaygısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşarak, öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik seviyesi yükseldikçe, sosyal görünüş kaygılarının azaldığını ifade eder. Maddi imkânsızlıklardan dolayı çevresindeki imkânlardan daha sınırlı faydalanabilme, belirli bir sosyal çevrenin dışına çıkamamaları, istedikleri şeyleri maddi yetersizlikten dolayı alamamaları olabilmektedir. Bu gibi nedenler sosyo-ekonomik seviyesi düşük ergenlerin, sosyal görünüş kaygısı seviyelerinin, ailesinin gelir seviyesi yüksek kişilere göre daha yüksek çıkıyor olmasını açıklayabilir (Şahin, 2018: 112). Nitekim İzgiç ve arkadaşlarının 2000 yılında üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma da sosyo-ekonomik seviyenin sosyal kaygı üzerinde etkisi olduğu sonucunu destekler niteliktedir (İzgiç ve ark., 2000: 207-214). Kılıç'ın 2019 yılında ergenlerle yapmış olduğu araştırma da, gelir düzeyinin ergenlerin beden imgesi, mutluluk ve psikolojik sağlamlık düzeyleri üzerinde pozitif yönde anlamlı farklılıklar oluşturduğunu göstermektedir (Kılıç, 2019: 97).

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi ölçeği ve algılanan helikopter anne tutumları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri ve Günlük Yaşantı alt boyutları puanları ile annelerin Etik-Ahlaki, Temel Güven ve Yaşam Becerileri alt boyutlarında ve Helikopter Ebeveynlik toplam puanları ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerin, mükemmel çocuk yetiştirme idealine uygun olacak şekilde, etik-ahlaki konularda yönlendirmelerde bulunmuş olmaları, kız ergenlerin, kendi olmaktan memnuniyet duyuyor olmaları, kendini ve diğerlerini kabullerini etkileyerek kendilik değeri düzeylerini düşürmektedir. Etik-ahlaki konularda zaman zaman baskı uygulayarak, ergenlerin üzerindeki kaygıyı arttıran anne-babaların,

çocukların hem kendileriyle hem de diğerleriyle kuracakları yakın ilişkileri olumsuz etkilemektedir. Etik-ahlaki konularda kaygı duyan ergenlerin, kendi doğrularını ve sınırlarını oluşturmakta zorlanacakları ve bu durumun sonucu olarak da ilişkilerinde kendi olmaktan memnuniyet düzeylerinin düşeceği öngörülebilir. Şahin'in 2018 yılında, yaşları 14-18 arasında değişen bireylerde, sosyal görünüş kaygısı ve anne-baba tutumları hakkında yaptığı araştırma da bu sonucu destekler niteliktedir. Araştırma bulguları, 14-18 yaş arası bireylerde anne-baba tutumları ile sosyal görünüş kaygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Şahin, 2018: 111).

Annelerin hayatına dair müdahaleleri, ergenin günlük yaşantısında genel olarak yaşamıyla ilgili memnuniyet düzeyini olumsuz etkilemektedir. Helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalan ergenlerin günlük olaylarda yaşadıkları memnuniyet hissi azalmaktadır. Yaşadığı olaylardan memnuniyet duyamayan ergenlerin de bu hissi yaşamak için farklı arayışlara girebilecek olmaları öngörülebilir. Bilhassa ergenlik döneminin genel özellikleri arasında sayılan risk alma davranışının da etkisiyle bu dönemde ergenlerin, davranışsal bağımlılıklara yönelme ihtimali daha da artabilir.

Bebek, beyinde birçok sinapsla beraber dünyaya gelir ve bebeğin öğrendiği her yeni bilgiyle sinaptik bağlantılar kurulmaya başlar. Bu süreçte bebeğe bakım veren kişilerle kurduğu bağ, ileri yaşlarında oluşturacağı şemalar için çok önemlidir. Bebeğe bakım veren kişinin tutumları ve mesajları doğrultusunda, çocuk, hem kendi dünyası hem de diğerleri hakkında şemalar oluşturmaya başlar. Helikopter tutuma sahip bir annenin verdiği mesajlar üzerinden kendini anlamlandırmaya çalışan ergenlerin, annenin bu tutumundan dolayı kendilik değerinin olumsuz etkilendiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca BIYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri alt boyutu puanları ile annelerin Temel Güven ve Yaşam Becerileri alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Parkta, sokakta gezerken asla çocuğun elini bırakmak istemeyen, arkadaşlarıyla oyun oynarken oyunlarına müdahil olan, çantasının içlerini ve ceplerini sık sık karıştıran anne, çocuğunun sınırlarına müdahil olan bir annedir. Annesi tarafından sürekli olarak sınırları ihlal edilen çocukların, ihtiyaçlarının

farkında olmakta zorlanabilecekleri öngörülebilir. Temel güvenin ve yaşam becerilerinin kazanılmasında, çocuğa sorumluluk vermenin önemi yadsınamaz. Hayatı hakkında sorumluluk tanınmayan çocukların, kendilerini tanımaları, sağlıklı ilişkiler kurmakta zorlanabilecekleri öngörülebilir.

BİYNE Ölçeğinin Toplam puanları ile annelerin, Akademik/Okul Konusunda helikopter tutum ve Duygusal Kişisel alanda helikopter tutum alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır. Annelerin akademik alan ve duygusal kişisel alanlardaki helikopter tutumlarının beden imgelerinin yaşam niteliklerine etkisi olmamıştır denilebilir. Ancak Duygusal ve Kişisel alandaki helikopter tutum ve BİYNE Ölçeği toplam puanı arasında herhangi bir anlamlı ilişkiye rastlanmamış olması, bu ergenlerin maruz kaldıkları helikopter anne tutumlarından dolayı, duygusal ve kişisel alandaki etkilerin farkında olamayacak denli farkındalıklarının yetersiz olma ihtimalini düşündürmektedir.

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi ölçeği ve algılanan helikopter baba tutumları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri alt boyutu puanları ile babaların Helikopter Ebeveynlik Baba Formunun Akademik/Okul Yaşamı konusunda helikopter puanları ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Babaların, kız ergenler üzerinde, akademik konulardaki ilgilenmelerinin, akademik hayatlarını olumlu etkileyebileceği söylenebilir. Fakat beden imgelerinin bundan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Sınav sonuçları hakkında sıklıkla sorulara maruz kalma, öğretmenler ile sık sık görüşme isteği ile sürekli kontrol ediliyor düşüncesi, baba-kız ilişkilerinin akademik konularda yoğunlaşması, kız ergenlerin kendilik değeri düzeylerini düşürmekte olduğu araştırmamızın bulguları arasındadır. Modern dönemde yeni bir forma bürünmüş olan babalık, çocuklarıyla daha yakından ilgilenen, çocuklarının bakımında ve her türlü gelişimlerinde eşleriyle birlikte sorumluluk üstlenen bir model oluşturmaktadır. Geçmişten bugüne değişikliklere uğrayan babalık formu, Açev'in 2017 Raporunda; çocukla düzenli iletişim halinde olmak, ortak çalışmalarda bulunup kaliteli zaman geçirmek, çocuğu dinleyip fikirlerini önemsemek, çocuğun fizyolojik, duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını gidermesine yardımcı olmak ve çocuk

için lazım olan kaynakları karşılamak adına sorumluluk üstlenmek olarak güncellenmiştir.

BİYNE Ölçeğinin Kendilik Değeri alt boyutu, Helikopter Ebeveynliğin anne formunda, Etik-Ahlaki konularda ve Duygusal-Kişisel Yaşam konularında helikopter ebeveynlik negatif etki gösterirken, Baba formunda Kendilik Değeri alt boyutunu etkileyen tutum Akademik/Okul Yaşamlarında helikopterlik tutumu olmuştur. Kız ergenlerin, kendilik değerleri annelerinin etik-ahlaki konulardaki tutumlarından, babaların ise akademik/okul hayatlarındaki tutumlarından olumsuz etkilendiği görülmektedir. Duygusal-Kişisel Yaşam konularındaki maddelere bakıldığında, annelerin, ergenlerin özel hayatlarına müdahil olabilecek tutumları göze çarpmaktadır. Duygularını her zaman merak etmesi, suratının asık olmasına hiçbir zaman katlanamaması bu maddeler arasındadır. Annelerin, ergenlerin kişisel alanlarına sürekli müdahil olmaları kız ergenlerin kendilik değerlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Kakaliçoğlu'nun 2019'da toplumda değişen babalık formları ile ilgili yaptığı nitel araştırmada, babaların ergenlik dönemindeki yaşanan çatışmaların dışında ebeveyn olarak yaşadıklarını ikinci ana sorunun ekonomik kaynaklı endişeler olduğunu ifade etmişlerdir. Babalar özellikle bugünün dünyasında ihtiyaçların çeşitlendiğinden, çocukların beklentilerin arttığından ve sınırsız istekleri olduğunda bahsetmişlerdir. Araştırmaya katılan babalar, çocukların bu istek ve ihtiyaçlarını karşılayamama ihtimalinin endişesini duyduklarını belirtmişlerdir. Dolaylı olarak çocuklarının ebeveynlikte kendi çocukları ile ilişkilerinde bu endişeleri daha az yaşamasını ön gören babaların, çocuklarının dersleri konusunda daha çok endişelenmeleri olasıdır.

Kavas'ın 2019'da yaptığı araştırmada, çalışma grubunu oluşturan babalar, kendi babalarına dair hissettikleri duygusal yoksunlukları dile getirmişler ve babaların genellikle oğullarıyla ilgilenemediklerini, zaman ayıramadıklarını ve sevgilerini ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Babaların duygusal yakınlıklarını bir şeyler paylaşmak yerine birlikte bir iş yaparak gösterdiklerini ifade etmeleri araştırmamızın sonucunu destekler niteliktedir.

Anne ve babaların BİYNEÖ'ü aynı şekilde olumsuz etkilediği tek alt boyut Günlük Yaşantı alt boyutudur. Hem anne hem de babaların, Etik-Ahlaki konularda helikopter tutum puanları yükseldikçe kız ergenlerin, BİYNE Ölçeği Günlük Yaşantı alt boyutu düzeyleri olumsuz etkilenmektedir. Hem annelerin hem de babaların, etik-ahlaki konularda gösterdikleri, mükemmel insan yetiştirme ideali, ne yazık ki bu ergenlerin, günlük yaşantılarından memnuniyet duymayan yetişkinlere dönüşme ihtimalini arttırabilir. Son günlerde davranışsal bağımlılıkların artmış olması ve ergenlik döneminin özelliklerinden biri olan risk almanın da etkisiyle, bu tutumların yaratabileceği olası sonuçlarla ilgili aileler bilgilendirilmelidir.

Karaoğlan'ın 2018 yılında yaptığı araştırmada babaları ile daha sık görüşen katılımcıların ebeveyn duygusal erişilebilirlik düzeyinin daha az görüşenlere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Günümüzde yoğun bir iş temposu altında çalışan babaların çocukları ile geçirdikleri zaman hafta sonu ile sınırlı kalmaktadır. Geyimci de 2014 yılında yapmış olduğu araştırmada, düşük öğrenim düzeyine sahip babaların iş ve özel hayatın stresinden arınmış kaliteli zaman bulamamalarından dolayı çocuklarına olan duygusal erişilebilirliklerinin az olduğu sonucuna ulaşmıştır (Geyimci, 2014: 67). Dolayısıyla bu durum, yoğun iş temposu altında çalışan işçi babaların çocukları ile yeteri kadar nitelikli vakit geçiremedikleri için baba duygusal erişilebilirlik düzeylerinin düşük olması ile sonuçlanmaktadır (Karaoğlan, 2018: 97).

Beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi ölçeği ile duygusal yeme tutumları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

Kaygı-Öfke-Hayal Kırıklığı duyguları ile baş etmek için duygusal olarak yemek yiyen ergenlerin, duygusal yeme puanları arttıkça, BİYNE Ölçeğinin Davranış/Tutum alt boyutu puanları düşmektedir. Duygusal yeme puanları arttıkça, bireylerin, kendi kendilerini kontrol edebildiğine dair inancı olumsuz etkilenmektedir. Kontrolünü kaybetme düşüncesiyle baş etmekte zorlanan bireyin, bu düşünceyle baş edebilmek için de duygusal yemek yemeye yönelmesi olasıdır. Araştırmalar, bilhassa obez bireylerin bu kısır döngüde olan bireyler olduğunu göstermektedir.

Depresif duygu alt boyutunda herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

ÖNERİLER

-Araştırmamız, lise kademesinde eğitim görmekte olan kız ergenleri kapsamaktadır. Diğer gelişim dönemlerindeki etkilerini görebilmek adına sadece ergenlerle sınırlı kalmayıp diğer dönemler dahil edilerek, bu tutumların etkileri yorumlanabilir.

-Duyguların kabul edilip sağlıklı yollarla ifade edime becerisi ailede kazandırılması gereken bir beceridir. Bu konuda, çocukların ve ergenlerin kendilerini ifade edebilecekleri ortamların hazırlanması hususunda aile eğitim programları düzenlenebilir.

-Helikopter ebeveynliğin zararları ve etkileri konusunda çocuklar bilgilendirilmeli ve kendilerinin yapabileceği görev ve sorumluluklar konusunda ailelerine hayır diyebilme becerileri konusunda destekleme programları düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Alagül, Özlem. (2004). *Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Atılganlık ile Beden Algısı İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akbolat, M., Turgut M. ve Över, G. (2015). Hemşirelerin Yaşam Kalitesi Algılarının Motivasyonlarına Etkisi: Bir Kamu Hastanesi Örneği: *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2):65-82.
- Akdeniz, Sümeyra. (2017). *Erken Ergenlikte Bilişsel Duygu Düzenleme, Algılanan Anne-Baba Tutumu ve Algılanan Sosyal Destek ile Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Bayezit Üniversitesi, Ankara.
- Akkuş, Zeynep. (2015). *Psikolojik Dayanıklılığın Özgüven ve Anne-Baba Tutumları ile İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aklıman, Çiğdem. (2015). *Pozitif Psikoloji ve Pozitif Psikoterapi Bağlamında Ergenlerde Olumlu Beden İmajını Geliştirme Grupla Psikolojik Danışma Programının Etkililiğinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Aktaç, Şule. (2016). *Okul Öncesi Çocuklar için Aile Katılımlı Beslenme Eğitim Modelinin Geliştirilmesi ve Çocukların Beslenme Bilgi ve Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Armağan, Aylin. (2013). *Obez Kadınlarda Benlik Saygısının Beden İmgesi Üzerindeki Etkisinde Biçimleyici Değişkenlerin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Aslan, Halime. (2001). *Beden İmgesi ve Yeme Davranışı Bozuklukları ile Medya İlişkisi* *Düşünen Adam Dergisi*, 14(1): 41-47.

- Avcı, K. ve Pala, K. (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde Çalışan Araştırma Görevlisi ve Uzman Doktorların Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2):81-85.
- Aydın, M. ve Vural, G. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Beden İmgelerinin Yaşam Niteliklerine Etkisi *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3):111-121.
- Adler, Alfred. (2016). İnsanı Tanıma Sanatı (K, Şipal, Çev.) İstanbul: Say Yayıncılık
- Akıncı, Efsane. (2019). Şizofreni Hastalarının Yaşam Nitelikleri, Hasta Yakınlarının Psikopatolojiye Yönelik İnançları, Stresle Başa Çıkma Tarzları, Algılanan Aile Yükleri ve Duygu Dışavurumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Avcı, Müjdat. (2006). Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları Process *Turkish Family Physician*, 7(1):39-63.
- Aydın, Sena. (2019). Comparison of the Effects of Video Mediated Nutrition Education and Traditional Nutrition Education on Nutrition Knowledge Level in Adolescents (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Ateşsönmez, Sadiye. (2018). *Algılanan Ebeveyn Tutumunun Yetişkin Bireylerde Yeme Bozukluğuna Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Baktıroğlu, Gülçin. (2019). Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeğinin Yetişkinler Üzerinde Geçerlilik, Güvenilirlik ve Norm Çalışması (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bektaş Murat. (2016). Psychometric Properties of the Turkish Version of the Emotional Eating Scale of Children and Adolescent *Eating Behaviors*, 2016(22):217-221.
- Başusta, Bilge. (2019). *Ergen Mutluluğunun Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ve Evlilik Çatışması Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

- Balcı, Berna. (2018). *Lise Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumunun Beden Algısı Üzerindeki Etkisinde Biriciklik Algısının Aracılık Rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Büyük, Ö. ve Özdemir, E. (2018). Lise Öğrencilerinin Beden Algısı ile Yeme Tutumu Arasındaki İlişki *International Anatolia Academic Online Journal*, 2(4):1-12.
- Bilgen, Sinem. (2018). *Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenilirliği Çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Boylu, A. ve Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam Kalitesi Göstergeleri *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8(15):137-150.
- Budak, Selçuk. (2009). Psikoloji Sözlüğü. Bilim ve Sanat Yayınları: Ankara.
- Cansever, Dilek. (2017). *Ergenlerde Algılanan Anne-Baba Çatışması ile Saldırganlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Çetinkaya, Hatice. (2004). *Beden İmgesi, Beden Organlarından Memnuniyet, Benlik Saygısı, Yaşam Doyumu ve Sosyal Karşılaştırma Düzeyinin Demografik Değişkenlere Göre Farklaşması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Demir, Kaya. (2018). *Ergenlik ve Yetişkinlik Dönemlerinde Bilişsel Duygu Düzenleme, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Algılanan Sosyal Destek ile Psikolojik Belirti Düzeyi İlişkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demiralp, M., Sarıkoç, G., İyigün, G. Açık, M. ve Başbozkurt, M. (2015). Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1):82-90.
- Demir, E. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21):15-25.

- Ekşi, Halil. (2001). *Başa Çıkma, Dini Başa Çıkma ve Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Erdoğan, Gözde. (2013). *13-18 Yaş Obez Tanısı Almış Ergenlerin Anne-Baba Tutumu ve Sosyal Fizik Kaygı ile İlişkinin Normal Ergenlerle Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Erginoğlu, Ergin. (2015). *Anne Baba Tutumları, Davranış ve Uyum Problemlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ergüney, Elif. (2012). *Yeme Bozukluğu Hastalarında Tedavi Motivasyonu, Beden İmgesi ve Depresyonun Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ertuğrul, F. (2019). *Ön Ergenlik Döneminde Karşıt Olma-Karşıt Gelme Bozukluğu ile Zorbalık Davranışı ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Evirgen, Nur. (2010). *The Prevalence of Emotional Eating and its Relation to Affect Regulation in a Turkish Sample of Obese, Overweight and Normal Women* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Efe, Barış. (2004). *The Effects of Familial Variables and Self Esteem on the Sexual Risk Taking Behaviors of Late Adolescent Girls in Turkey* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Eriş, Y.ve İkiz, E. (2013). Ergenlerin Aile İşlevi Algılarına Göre Uyum Düzeyleri. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6): 179-193.
- Geçtan, Engin. (2003). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal dışı Davranışlar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Geçtan, Engin. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Girgin, Ezgi. (2018). *Obez Bireylerde Duygusal Yeme Davranışının Beslenme Durumuna Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Medipol Üniversitesi, İstanbul.
- Gök, Fatma. (2017). *Lise Öğrencilerinde Akran Zorbalığına Maruz Kalma, Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Anne-Babaya Duygusal Erişilebilirlik* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Gökkaya, Merve. (2014). *Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Sosyal Kaygı, Depresyon, Anne-Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik Eğilimleri ve Üniversiteye Uyum Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gök, Doğan. (2010). *Anne Baba Tutumlarının Öğrencilerin Başarıları ve Yetenekleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Gül, Elif. (2016). *Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Sosyal Karşılaştırmanın Fonksiyonel Olmayan Tutumu ve Bilişsel Çarpıtmalarla İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Güney, Cansu. (2015). *15-18 Yaş Arası Ergenlerde Beden İmgesi ile Sosyal Anksiyete Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Aracı Etkilerinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Goffman, Erving. (2012). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (B, Cezar, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Güneş, İnci. (2009). *Medyada Yer Alan Kadın Bedeni İmgeleri ve Kadınlarda Beden İmgesi Hoşnutsuzluğu* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Güngör, Emel. (2019). *Sağlıklı Beslenmede Bireysel ve Grup Eğitiminin Bireylerin Beslenme Alışkanlıkları ve Besin Seçimi Üzerine Etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.

- Gündüz, Gülseren. (2016). *Obezite Tanısı Aşmış Kadınların Obezite Dereceleri ile Problemlili Yeme Davranışları Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Geneci, Gözde. (2019). *Beden İmgesi ve Sosyal Medya Etkileniminin Beden İmgesine Bağlı Yaşam Niteliğine ve Yaşam Doyumuna Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Hasanoğlu, Alper. (2013). *İlişkilerin Günlük Hayatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Haims, Julie. (2017). *Bir Yetişkin Yaratmak* (D, Kayıhan, Çev.) İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları
- Hacıoğlu, Münevver. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Beden İmgesi Hoşnutluğu ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi* *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2).
- Işıl, Eker. (2019). *Aile İhtiyaçlarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İlker, Yasin. (2018). *Davranışsal İnhibisyon Sistemi ve Davranışsal Aktivasyon Sisteminin Yeme Bozuklukları ve Duygusal Yeme ile İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- İnalkaç, S. ve Arslantaş, H. (2018). *Duygusal Yeme* *Achieves Medical Review Journal*, 27(1):70-82.
- Karademir, Ayşegül. (2016). *Algılanan Anne-Baba Tutumları ile Zorbalık Mağduriyet İlişkisinde Ontolojik İyi Oluşun Aracı Rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi, İlkeler, Teknikler*. (1999). Nobel, Ankara
- Kır, İbrahim. (2011). *Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailelerin İşlevleri* *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36):381-404.
- Kalyoncuoğlu, D. ve Kutlu, Y. (2010). *Ergenlerin Aile İşlevi Algılarına Göre Uyum Düzeyleri* *Hem Dergi*, 18(2):56-62.

- Kaya, Mahmut. (2015). *Lise Öğrencilerinin Yaşadıkları Gelişimsel ve Travmatik Sorunlar: Velilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Gözünden* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Karataş, Savaş. (2016). *Ergenlerde Bağlanma ve Kimlik Statüleri: Temel Psikolojik İhtiyaçların Aracı Rolünün İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem. (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları
- Kelly, G. ve Ark. (2014). Investigating Helicopter Parenting Family Enviroments and Relational Outcomes for Millennials *Communication Studies*, 65(4):407-425.
- Onur, Bekir. (2014). *Gelişim Psikolojisi*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Öngören, Bülent. (2011). *Fizyolojik, Sosyal ve Kültürel Açılardan Beden İmgesi, Muğla Örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Özkan, İshak. (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler *Düşünen Adam Dergisi*, 7(3):4-9.
- Öngören, Bülent. (2015). Sosyolojik Açıdan Beden İmgesi *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 34.
- Özkan, Yasemin. (2017). *Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Duygusal Yeme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir Gülsenem. (2015). *Duygusal Yemenin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri ile olan İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İstanbul.
- Özkan, İsa. (2014). *Ergenlerde Anne-Baba Tutumu İle Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Özcan, Burcu. (2019). Doğrudan veya Dolaylı Verilen Beslenme Eğitiminin Çocukların Beslenme Durumlarına Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, Merve. (2018). *Ebeveynin Çocuğun Besleme Tarzının Çocuğun Yeme Davranışlarına Etkisinin Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Parlaz, A. ve Karademirci, E. (2012). Adolescence Period Physical Growth, Psychological And, Social Development Process *Turkish Family Physician*, 3(4):17.
- Plotnik, Rot. (2009). Psikolojiye Giriş (T, Geniş, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınevi
- Seven, Hande. (2013). *Yetişkinlerde Duygusal Yeme Davranışının Beslenme Durumuna Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Selçuk, Şule. (2019). Psikolojik ve Davranışsal Kontrolün Ergenin Davranış Problemleri ile İlişkisi Ergenin Ebeveyn Kontrolüne İlişkin Değerlendirmelerinin Aracı Rolü (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sabbağ, Çiğdem. (2009). İlköğretim 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerine Verilen Beslenme Eğitiminin Beslenme Bilgi, Tutum ve Davranışlarına Etkisinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Soygür, Haldun. (2003). Şizofreni ve Yaşam Niteliği *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 6(11):9-14.
- Steinberg, Laurence. (2007). *Ergenlik* (F, Çok, Çev.) İstanbul: İmge Kitabevi
- Santrock, John. (2017). *Ergenlik* (M, Siyez, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Sündüs, Adem. (2019). *Aile Eğitim Programlarının Aile İşlevleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Sümer, Nebi. (2010). Anne-Baba Tutum ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25):42-59.
- Şirin, Emine. (2015). Ergenlerin Vücut Kitle İndeksi ile Sosyal Görünüş Kaygı Düzeyi ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, Ş. ve Özçelik, Ç. (2016). Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme *Cumhuriyet Hemşirelik*
- Şen, Refiye. (2019). Çalışma Yaşamının Kalitesinin Yaşam Kalitesi ile İlişkisi: Eskişehir Örneği (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Tire, Yusuf. (2011). *Ön Ergenlerde Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Algılanan Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Uzgel, Burcu. (2004). *The Prediction of Psychological Distress Following a Romantic Relationship Characteristics, Problem Solving Skills and Self Esteem* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Ünal, Süheyla. (2009). *Ailenin Temel Özellikleri ve İşlevleri*, Uzaktan Eğitim Yayını No 2009-001.2. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Uzşen, Hatice. (2016). *Okul Çağı Çocuklarının Beslenme Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi ve Oyunla Beslenme Eğitiminin Beslenme Alışkanlıklarına Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Uzunel, Abdullah. (2016). *Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyet Öz-Sunum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Kocaeli İli Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Vardarlı, Sabriye. (2018). *Genç Erişkin Kadınlarda Aile İçi Uyum Düzeyinin Problemlili Yeme Davranışı Üzerindeki Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

- Yaşın, Çisil. (2018). *Helikopter Ebeveyn Sahibi Y Kuşağının İş ve Yaşam Tatmini Üzerine Sosyolojik Bir Analiz* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yazıcı, Y. (2018). *Anne Baba Tutumlarının Duygusal Empati Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, Hasan. (2019). Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1):3-31.
- Yılmaztürk, Nergis. (2018). *The Mediator Role of Emotion Focused Coping on the Relationship Between Perceived Stress and Emotional Eating* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ, Ankara.
- Yurteri, Aybüke. (2011). *Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Annelerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yersel, Zeynep. (2019). *Çocuk ve Ergenlerde Anne-Baba Tutum ve Bağlanma Durumunun Algıladıkları Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Narsisizmi İle İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

EK1: Kişisel Bilgi Formu

1. Okulunuz:	
2. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?	
3. Annenizin Eğitim Durumu	4. Babanızın Eğitim Durumu:
Anne	Baba
☐ Okuryazar değil ☐ Okur Yazar ☐ Ortaokul	☐ Okuryazar değil ☐ Okur Yazar ☐ Ortaokul
☐ Lise ☐ Yüksekokul-Üniversite ☐ YL / DR	☐ Lise ☐ Yüksekokul-Üniversite ☐ YL / DR
5. Aile tipinizi nasıl tanımlarsınız?	
☐ Çekirdek aile (Anne, baba ve çocuklardan oluşan aile)	
☐ Geniş aile	
☐ Tek ebeveynli aile (Anne ve çocuktan oluşan ya da baba-çocuktan oluşan)	
6. Çocuklukta ebeveynleriniz size nasıl davranırdı?	
☐ Otoriter	
☐ İlgisiz	
☐ Koruyucu	
☐ Demokratik	
☐ Bağımlı	
7. Ailenizin toplam gelirini düşündüğünüzde aşağıdaki gelir grubundan hangisi size uygundur?	
☐ Düşük ☐ Ortanın Altı ☐ Orta ☐ Ortanın Üstü ☐ Yüksek	

EK 2: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

ANNEM					BABAM			
Bö yl e Da vr an H İÇ	Bö yl e Da vr an H İÇ	Bö yl e Da vr an H İÇ	Da vr an H İÇ		Bö yl e Da vr an H İÇ	Bö yl e Da vr an H İÇ	Bö yl e Da vr an H İÇ	Da vr an H İÇ
				Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.				
(1)	(2)	(3)	(4)	1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	6-Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	8- Sınav sonuçlarımla açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	9- Çok sık nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)

(1)	(2)	(3)	(4)	10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	11- Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	14- Duygularımı her zaman merak ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	17-Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)

EK3: Çocuk ve Ergenler İçin Duygusal Yeme Ölçeği

Duygularımızı hepimiz farklı şekillerde gösteririz. Bazı duygular bizde yeme isteği uyandırır. Aşağıda verilen duygu durumlarının sizde oluşturduğu yeme isteğini ifade eden kutuyu işaretleyiniz.

Bu şekilde Hissettiğim Zaman	Çok az yemek isterim	Az yemek isterim	Yemek isterim	Çok yemek isterim	Aşırı yemek isterim	Bir hafta içinde ortalama kaç gün bu duyguları hissettiğin için bu şekilde yemek yersin?
1.Kırgın						
2.Cesareti kırılmış						
3.Yıpranmış						
4.Yetersiz						
5.Heyecanlı						
6.Asi						
7.Aşağılanmış						
8.Stresli						
9.Üzüntülü						
10.Huzursuz						
11.Tedirgin						
12.Kıskanç						
13.Endişeli						
14.Hayal kırıklığına uğramış						
15.Yalnız						
16.Öfkeli						

17. Gergin						
18.Şaşkın						
19.Sinirli						
20.Kızgın						
21.Suçlu						
22.Bıkkın						
23.Çaresiz						
24. Üzgün						
25.Mutlu						

EK4: Beden İmgesinin Yaşam Niteliğine Etkisi Ölçeği

Beden algısı, bedenimizi nasıl algıladığımız kişinin bedeninin nasıl görüldüğü ve kişinin ne hissettiği ile ilgili dinamik bir algıdır Aşağıda yazılan durumların sizin üzerinizdeki etkilerini değerlendirerek cevaplayınız.

	Olumlu			Etkisiz	Olumsuz		
	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3
1. Kendimle ilgili temel duygularım (kişisel yeterlilik ve özdeğer duyguları)							
2. Bir kadın veya erkek olarak yeterliliğime ilişkin duygularım							
3. Kendi cinsiyetimden olan insanlarla (hemcinslerimle) etkileşimlerim							
4. Karşı cinsten olan insanlarla etkileşimlerim							
5. Yeni insanlarla tanıştığımdaki deneyimlerim							
6. İşte ya da okuldaki deneyimlerim							
7. Arkadaşarımla ilişkilerim							
8. Aile üyelerimle ilişkilerim							
9. Günlük yaşadığım duygularım							

10. Genel olarak yaşamımla ilgili memnuniyetim							
11. Karşı cins için eş olarak kabul edilebilirlik hissim							
12. Karşı cins için çekiciliğimle ilgili memnuniyetim							
13. Neyi ne kadar yiyeceğimi kontrol edebilme yeteneğim							
14. Kilomu kontrol edebilme yeteneğim							
15. Fiziksel egzersiz için aktivitelerim							
16. Görünüşüme dikkat çekebilecek şeyleri yapma isteğim							
17. Günlük kişisel bakım faaliyetlerim (örneğin, giyinmek ve güne fiziksel olarak hazır olmak)							
18. Günlük yaşantımda ne kadar güvenli hissettiğim							
19. Günlük yaşantımda ne kadar mutlu hissettiğim							